

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА:
ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

**Міністерство освіти і науки України
Запорізька державна інженерна академія**

**За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової,
Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса,
Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене**

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА:
ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

МОНОГРАФІЯ

Запоріжжя
ЗДІА
2017

УДК 351(477)
ББК 66.033.141(4Укр)+67.401(4Укр)
П 880

*За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової,
Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса,
Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене*

*Рекомендовано до друку:
рішенням вченої ради Запорізької державної інженерної академії
(протокол № 14 від 24 листопада 2016 року)*

Рецензенти:

М. А. Лепський, доктор філософських наук, професор, декан факультету соціології і управління Запорізького національного університету (м. Запоріжжя);

Д. І. Дзвінчук, доктор філософських наук, професор, директор інституту гуманітарної підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (м. Івано-Франківськ);

М. А. Козловець, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Житомир)

П 880 **Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія** / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріз. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2017. – 602 с.
ISBN 978-617-685-027-4

У монографії представлено концептуальний аналіз публічного управління та адміністрування, предметом вивчення якого є аналіз економічних, соціальних та політичних процесів, що відбуваються в публічній сфері, а об'єктом теоретико-методологічні і методичні основи управління в публічній сфері. У монографії представлено вітчизняний і зарубіжний досвід публічного управління та адміністрування, представлений досвідом європеїзації публічного управління та адміністрування посткомуністичних країн Центральної та Східної Європи, а також вплив цього процесу на публічне управління та адміністрування в Україні. У монографії представлено досвід Литви, яка демонструє європейський рівень публічного управління та адміністрування на основі реалізації на практиці принципів "доброго управління", що є ефективним досвідом публічного управління та адміністрування.

Монографія призначена для фахівців, працівників публічного управління та адміністрування, науковців, педагогів, студентів та магістрантів, всіх тих, хто зацікавлений в окресленому колі проблем, що аналізуються.

ISBN 978-617-685-027-4

УДК 351(477)
ББК 66.033.141(4Укр)+67.401(4Укр)

© Сергій Чернов, Валентина Воронкова,
Олександр Соснін, Віктор Банах, Пранас Жукаускас,
Йоліта Ввайнхардт, Регіна Андрюкайтене, 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	15
РОЗДІЛ 1	
ПРЕДМЕТ І МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
(Чернов Сергій Костянтинович - доктор технічних наук, професор, Заслужений працівник промисловості України, лауреат Державної премії України в галузі науки та техніки, завідувач кафедри управління проектами Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова, директор з персоналу ДП НВКГ «Зоря-Машпроект» (Миколаїв, Україна)	
1.1 Основні підходи до розуміння публічного адміністрування та його еволюція.....	19
1.2 Предметна сфера публічного адміністрування.....	20
1.3 Методи публічного адміністрування.....	21
1.4 Співвідношення управління та адміністрування.....	21
Література.....	23
РОЗДІЛ 2	
АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	24
(Воронкова Валентина Григорівна - доктор філософських наук, професор кафедри філософії і політології, професор кафедри менеджменту організацій, завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна)	
2.1 Інформаційна діяльність управлінця як об'єкт соціально-філософської рефлексії. Роль інформатизації в управлінській діяльності.....	24
2.2 Концептуалізація інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології.....	32
2.3 Парадигма інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології.....	36
2.4 Умови адміністративної діяльності в умовах еволюції суспільства від інформаційного до смарт-суспільства.....	39
Література.....	51

РОЗДІЛ 3	
ПУБЛІЧНА СФЕРА – ЄДНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ І ПОЛІТИЧНОЇ СФЕР	53
(Фурсін Олександр Олександрович - кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна))	
3.1 Поняття «публічної сфери» як єдності економічної, соціальної і політичної сфер.....	53
3.2 Ноосферно-духовна концепція публічної сфери як єдності економічної, соціальної і публічної сфер.....	55
3.3 Вплив факторів та загроз на діяльність публічної сфери.....	56
3.4 Місце і роль зворотних зв'язків в публічній сфері.....	58
Література.....	59

РОЗДІЛ 4	
ПОНЯТТЄВО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	60
(Соснін Олександр Васильович - доктор політичних наук, професор ДНУВЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, Заслужений діяч науки і техніки України (Київ, Україна))	
4.1 Поняття ефективності та результативності публічного управління адміністрування.....	60
4.2 Фактори результативності та ефективності публічного управління та адміністрування.....	62
4.3 Критерії ефективності та результативності публічного управління адміністрування.....	65
4.5 Детермінанти підвищення ефективності публічного управління та адміністрування.....	67
4.6 Ноосферне управління в системі державної влади України.....	69
Література.....	72

РОЗДІЛ 5	
ЗАКОНИ ТА ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	73
(Чернова Людмила Сергіївна - кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних та управляючих систем та технологій Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова (Миколаїв, Україна))	
5.1 Теоретико-методологічні основи публічного	

адміністрування як дисципліни, науки і наукового напрямку.....	73
5.2 Управління суспільством як головне призначення публічного адміністрування.....	74
5.3 Закон синергії як загальний закон публічного адміністрування.....	76
5.4 Закон необхідності посилення регулювання та управління соціальними процесами в контексті процесів самоорганізації.....	77
5.5 Загальносистемні методологічні принципи самоорганізації публічного адміністрування.....	78
Література.....	80

РОЗДІЛ 6

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА МУНІЦИПАЛЬНА ПУБЛІЧНА ВЛАДА.....

81

(Чернова Любава Сергіївна - викладач кафедри управління проектами Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)

6.1 Поняття «публічного характеру муніципальної влади».....	81
6.2 Форми, ознаки та особливості публічної влади.....	82
6.3 Роль місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади та публічного адміністрування.....	83
6.4 Публічне адміністрування і демократичне врядування: співвідношення понять.....	85
6.5 Сфери управління та компетенції місцевого самоврядування.....	86
Література.....	88

РОЗДІЛ 7

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ....

90

(Діденко Ніна Григорівна - доктор наук з державного управління, професор, професор, завідувач кафедри державної служби та менеджменту освіти ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)

7.1 Сучасні вимоги до підготовки фахівців у сфері публічного управління та адміністрування.....	90
7.2 Зміст, структура, особливості публічної служби.....	94
7.3 Основні моделі публічної служби.....	97
7.4 Методи публічної влади та публічного адміністрування.....	100
7.5 Запровадження нової ідеології функціонування органів публічної влади.....	103
Література.....	108

РОЗДІЛ 8	
ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ.....	110
(Максименюк Марина Юріївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна)	
8.1 Концептуалізація інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології.....	110
8.2 Організації як об'єкт інформаційно-комунікативного менеджменту: теоретико-методологічні виміри.....	116
8.3 Найбільш загальні атрибути організацій як систем в контексті системного підходу.....	123
8.4 Саморозгортання організації як складної ієрархічної системи в умовах стохастичності інформаційного суспільства.....	128
8.5 Механізми виходу організацій із стану стохастичності і досягнення стійкого розвитку (гомеостазу) за рахунок використання ІКТ та впливу інформаційно-комунікативного процесу.....	130
Література.....	136
РОЗДІЛ 9	
ВЛАДА ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТА МЕХАНІЗМ ЇХ ВЗАЄМОДІЇ.....	139
(Мельник Вікторія Володимирівна - кандидат філософських наук, доцент кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції Національного педагогічного університету імені М.П.Драгманова (Київ, Україна)	
9.1 Феномен влади. Публічна влада та публічне адміністрування.....	139
9.2 Влада як основний засіб публічного адміністрування, механізм їх взаємодії.....	141
9.3 Держава як суб'єкт політичної влади. Економічна влада.....	142
9.4 Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади.....	144
9.5 Лобізм.....	145
Література.....	147
РОЗДІЛ 10	
ЗАКОНИ ТА ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.....	149
(Нікітенко Віталіна Олександрівна - кандидат філософських наук, доцент кафедри іноземних мов Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)	
10.1 Теоретико-методологічні основи публічного	

адміністрування як дисципліни, науки і наукового напрямку.....	149
10.2 Управління суспільством як головне призначення публічного адміністрування.....	150
10.3 Закон синергії як загальний закон публічного адміністрування.....	152
10.4 Закон необхідності посилення регулювання та управління соціальними процесами в контексті процесів самоорганізації.....	153
10.5 Загальносистемні методологічні принципи самоорганізації публічного адміністрування.....	154
Література.....	156

РОЗДІЛ 11

ЦІННОСТІ ТА «ДЕРЕВО ЦІЛЕЙ» ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.....	158
---	------------

(Венгер Ольга Миколаївна – кандидат політичних наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна)

11.1 Цінності та цілі суспільства і держави.....	158
11.2 Формування «дерева цілей» та його забезпечення.....	159
11.3 Фактори, що визначають складність інституту публічного адміністрування.....	161
11.4 Нові тенденції в системі публічного адміністрування.....	161
Література.....	162

РОЗДІЛ 12

МЕХАНІЗМИ, ОРГАНИ, МЕТОДИ ТА СТИЛІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.....	163
---	------------

(Ажажа Марина Андріївна - кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна)

12.1 Структура механізму органів публічного адміністрування	163
12.2 Методи публічного адміністрування. Застосування демократичних методів.....	170
12.3 Стиль публічного адміністрування.....	173
12.4 Демократичні процедури визначення ефективності публічного адміністрування.....	174
Література.....	176

РОЗДІЛ 13	
БЮРОКРАТІЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО	
АДМІНІСТРУВАННЯ.....	177
<i>(МУЦ, ЛУАЙ - кандидат соціологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та лінгвістичної комунікації Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)</i>	
13.1 Бюрократія як наукова категорія.....	177
13.2 Теорія бюрократії М. Вебера.....	178
13.3 Сучасні підходи в оцінюванні бюрократії.....	178
13.4 Основні ознаки та атрибути бюрократії.....	179
13.5 Політизація вищого чиновництва.....	180
13.6. Публічна служба.....	180
Література.....	181
CHAPTER 14	
LAWS OF PUBLIC GOVERNANCE AND	
ADMINISTRATION AND TRENDS OF GOVERNANCE	
CHANGE IN THE CONTEXT OF THE NEW PUBLIC	
MANAGEMENT.....	182
<i>(Regina Andriukaitienė - Assoc. Prof. PhD Doctor of social sciences Department of business and economy Business and Technology Faculty Marijampole College (Marijampole, Lithuania);</i>	
<i>Milita Vienažindienė - Assoc. Prof. PhD of social sciences Department of Management School of Economics and Business Kaunas University of Technology (Kaunas, Lithuania), Assoc. Prof. PhD of social sciences Department of business and economy Business and Technology Faculty Marijampole College (Marijampole, Lithuania)</i>	
14.1 Legal Public Sector Management (Lithuanian case).....	182
14.2 Features of Public Administration as a Democratic Institution	191
14.3 New public management in management of the public sector: principles, Structural elements and trends.....	201
Conclusions and Discussion.....	208
References.....	209
РОЗДІЛ 15	
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК СУБ'ЄКТ	
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	213
<i>(Постол Олена Євгенівна - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політології Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)</i>	
15.1 Генезис та сутність громадянського суспільства.....	214
15.2 Держава і громадянське суспільство: принцип взаємодії...	223
15.3 Інтерес як ключовий фактор формування громадянського суспільства.....	226

15.4 Морфологічна будова громадянського суспільства.....	228
15.5 Громадські об'єднання як носії влади в демократичному суспільстві.....	233
15.6 Стан і перспективи громадянського суспільства в сучасній Україні. Роль громадянського суспільства в системі публічного управління.....	239
Література.....	247
 РОЗДІЛ 16	
ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ВЛАДА.....	251
(Алейнікова Олена Володимирівна - Директор навчально-наукового інституту менеджменту та психології Державного навчального вищого закладу «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління проектами та загальнофахових дисциплін (Київ, Україна)	
16.1 Поняття влади. Співвідношення політичної та державної влади.....	251
16.2 Публічно-владні повноваження. Акт, як зовнішній вираз діяльності суб'єктів публічної адміністрації.....	254
16.3 Принципи організації публічного адміністрування. Владна децентралізація публічної адміністрації.....	257
16.4 Співвідношення публічного адміністрування і виконавчої влади. Розподіл функцій між органами державної влади та органами місцевого самоврядування.....	260
16.5 Напрями гармонізації управління й публічної політики....	263
Література.....	266
 РОЗДІЛ 17	
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ПРОЦЕС ВИРОБЛЕННЯ, ПРИЙНЯТТЯ ТА ВИКОНАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	268
(Сергієнко Тетяна Іванівна - кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна)	
17.1 Понятійно-категоріальний апарат вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень.....	268
17.2 Способи, підходи і прийоми для ефективно організації прийняття управлінського рішення.....	272
17.3 Принципи побудови ефективно технології розробки прийняття управлінських рішень.....	275
17.4 Ефективність управлінських рішень в органах виконавчої влади.....	281
Література.....	286

РОЗДІЛ 18	
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ НАЦІОНАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ БЕЗПЕКИ...	288
(Соснін Олександр Васильович - доктор політичних наук, професор ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, Заслужений діяч науки і техніки України (Київ, Україна))	
18.1 Основні напрями державної політики в інформаційній сфері.....	289
18.2 Проблеми зростаючої ролі інформаційно-комунікативної функції держави в умовах інформаційного суспільства та шляхи їх вирішення.....	290
18.3 Проблеми інформаційно-комунікативної безпеки держави	295
18.4 Напрями удосконалення системи вищої технічної освіти в координатах проблем національної безпеки.....	298
18.5 Місце і роль освіти і науки у вирішенні проблем національної безпеки.....	304
18.6 Виклики і загрози при впровадженні відкритих інформаційно-комунікаційних науково-освітніх систем та технологій.....	307
Література.....	317
CHAPTER 19	
THE PUBLIC SECTOR GOVERNANCE, ASSUMPTIONS FOR EFFECTIVE GOVERNANCE AND METHODS OF PUBLIC SECTOR PERFORMANCE ASSESSMENT.....	319
(Milita Vienažindienė - Assoc. Prof. PhD of social sciences Department of Management School of Economics and Business Kaunas University of Technology (Kaunas, Lithuania), Assoc. Prof. PhD of social sciences Department of business and economy Business and Technology Faculty Marijampole College (Marijampole, Lithuania))	
Regina Andriukaitienė - Assoc. Prof. PhD of social sciences Department of business and economy Business and Technology Faculty Marijampole College (Marijampole, Lithuania); Lecturer PhD at the Sport Management, Economics and Sociology Department of the Faculty of Sports Education at the Lithuanian Sports University (Kaunas, Lithuania)	
19.1 Assumptions for effective governance of the public sector.....	319
19.2 Characteristics of the public sector governance.....	323
19.3 Public sector performance assessment system and its components.....	327
19.4 Methods of Public sector performance assessment.....	335

Conclusions and Discussion.....	343
References.....	344
РОЗДІЛ 20	
АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ.....	350
(Бут Володимир Васильович - старший викладач кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна))	
20.1 Нормативно-правова база антикорупційної діяльності.....	350
20.2 Поняття корупції.....	352
20.3 Типи корупції.....	354
20.4 Види корупції.....	357
20.5 Форми корупції.....	359
20.6 Антикорупційні органи.....	363
20.7 Антикорупційна стратегія України.....	365
Література.....	367
РОЗДІЛ 21	
ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ.....	368
(Крайнік Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна))	
21.1 Економічні засади публічного управління.....	368
21.2 Публічне адміністрування та складові економічної системи.....	374
Література.....	379
РОЗДІЛ 22	
РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ..	381
(Мороз Олег Семенович - кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна))	
22.1 Вплив сучасних тенденцій розвитку управлінської діяльності та особливостей управлінської праці на визначення їх ефективності.....	382
22.2 Критерії та показники оцінки результативності та ефективності управлінської праці.....	384
22.3 Специфічні особливості при визначенні ефективності	

публічного управління та адміністрування.....	389
22.4 Оцінка результативності та ефективності здійснення державного управління.....	392
Література.....	399

РОЗДІЛ 23

НАЙВАЖЛИВІШІ ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....	401
---	------------

(Романенко Тетяна Петрівна - доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна)

23.1 Економіка в суспільному житті: взаємовідносини та роль. Функції публічного адміністрування у сфері економіки.....	401
23.2 Держава як гарант забезпечення умов для підприємницької діяльності.....	405
23.3 Умови формування та управління власністю в державі.....	407
23.4. Антимонопольне законодавство та його роль у цивілізованій конкурентній боротьбі.....	409
23.5 Механізми взаємодії суспільства та економіки.....	412
Література.....	414

CHAPTER 24

MAIN PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SOCIAL FIELD: DECONSTRUCTING NEPOTISM MYTHS IN THE POST-SOVIET SPACE: PREVENTION OF COUNTERPRODUCTIVE SOCIAL NETWORKING.....	416
---	------------

(Jolita Vveinhardt – PhD of Social Sciences, Professor at the Sport Management, Economics and Sociology Department of the Faculty of Sports Education at the Lithuanian Sports University (Kaunas, Lithuania)

24.1 Nepotism evaluation dichotomy: social and ethical dimensions.....	418
24.2 National Approach to the Concept of Nepotism.....	419
24.3 Social Reflection on Nepotism.....	421
24.4 The Selective Aspect of Nepotism Ethics.....	423
24.5 Discriminatory Context of Nepotism: Controversial Connotation in Organization Management.....	428
24.6 Socio-cultural Limits.....	428
24.7 Damage of Nepotism Positive Connotation to Organizations...	432
Conclusions and Discussion.....	436
References.....	437

РОЗДІЛ 25	
КОРПОРАТИВНА ВЛАДА ТА ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В ДОБРОВІЛЬНИХ ОБ'ЄДНАННЯХ.....	444
(Онищенко Оксана Анатоліївна - кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту організацій та логістики Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна))	
25.1 Сутність та значення корпоративної влади та публічного адміністрування в добровільних об'єднаннях.....	444
25.2 Система корпоративної влади та публічного адміністрування в добровільних об'єднаннях.....	448
25.3 Публічне адміністрування в некомерційних організаціях...	453
25.4 Корпоративна влада в господарських товариствах.....	458
25.5 Міжнародний та зарубіжний досвід публічного адміністрування та корпоративної влади.....	461
Література.....	468

РОЗДІЛ 26	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ.....	471
(Капітаненко Наталія Петрівна - кандидат юридичних наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами ЗДІА (Запоріжжя, Україна))	
26.1 Правопорушення та відповідальність.....	471
26.2 Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб за правопорушення у сфері публічного адміністрування.....	474
26.3 Відповідальність недержавних організацій, органів і осіб, які не перебувають на державній службі чи службі в органах місцевого самоврядування, за правопорушення у сфері публічного адміністрування.....	490
26.4 Правопорушення та відповідальність при здійсненні міжнародної публічної діяльності.....	494
Література.....	501

РОЗДІЛ 27	
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ: КОМУНІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТ.....	507
(Шавкун Ірина Григорівна - доктор філософських наук, професор, декан факультету менеджменту Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна))	

Дибчинська Яна Сергіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри ділової комунікації Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)	
27.1 Комунікація як засіб формування і відтворення владно-управлінських відносин та інститутів.....	508
27.2 Old Public Management і New Public Management: спільне та відмінне.....	515
27.3 Комунікація як ефективний інструмент забезпечення «доброго врядування» («good governance»).....	519
27.4 Публічні комунікації в умовах інформаційного суспільства.....	524
27.5 Комунікаційна взаємодія влади і суспільства: вітчизняний вимір.....	526
Література.....	532
 CHAPTER 28	
RESPONSIBILITY OF PUBLIC SECTOR: CSR IMPLEMENTATION THROUGH SOCIAL MARKETING.....	535
(Jolita Greblkaitė, Assoc prof. PhD Aleksandras Stulginskis Universityc (Kaunas, Lithuania)	
Vilma Tamulienė, Assoc prof. PhD Aleksandras Stulginskis University (Kaunas, Lithuania)	
28.1 Responsibility of public sector: CSR implementation.....	536
28.2 Social marketing as a measure for implementing CSR in public sector.....	537
28.2.1 Peculiarities of non-profit organisations in Lithuanian public sector.....	537
28.2.2 A complex of social marketing as a tool of implementing social responsibility in public sector.....	540
28.3 Analysis of the case – the initiative of the Public organisation <i>Gelbėkit vaikus</i> , called Augink atsakingai (Raise responsibly).....	547
Conclusions.....	552
References.....	552
 ПІСЛЯМОВА.....	555
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	559

ПЕРЕДМОВА

Актуальність дослідження менеджменту організацій та адміністрування в умовах інформаційного суспільства пов'язана з інформаційною революцією, що здійснює революційний вплив інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) на всі сфери життєдіяльності. Інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) представляють собою сукупність методів, виробничих процесів, програмно-технічних та лінгвістичних засобів, що інтегруються з метою збирання, обробки, збереження, розповсюдження, відображення та використання інформації в інтересах користувачів та їх впливу на всі сфери життєдіяльності суспільства. Це явище інтегрує в собі ефекти попередніх революційних винаходів типу книгодрукування, телефонія, радіозв'язок, персональні комп'ютери, Інтернет, що створюють технологічну основу для подолання будь-яких відстаней при передачі інформації та об'єднання інтелектуальних здібностей та духовних сил людства.

По-перше, дослідження концептуалізації парадигми менеджменту організацій та адміністрування представляє собою новий науковий напрямок, у контексті якого формується парадигма інформаційно-комунікативного менеджменту, в основі якого управління інформацією, кореляції-відносини щодо створення інформаційних ресурсів, які транслюються в інформаційному просторі організації завдяки посередництву кодів-сигналів-референцій-свідчень. В контексті інформаційно-комунікативного менеджменту відбувається управління за допомогою інформації, що сприяє формуванню управлінських технологій, тобто упровадження в життя організації ефективного менеджменту у самому прямому смислі цього слова.

По-друге, дослідження концептуалізації парадигми менеджменту організацій та адміністрування покликане аналізувати інформаційну спрямованість економічних проблем організації через посередництво упорядкування перетворень висхідних субстанцій чи ресурсів організації, щоб знайти способи забезпечення їх балансу в умовах стохастичності інформаційного суспільства та мережевої економіки.

По-третє, саме за таких умов розвиток інформаційно-комунікативного менеджменту ХХІ століття продовжує поглиблювати значення категоріальних контурів інформаційної парадигми як сукупності знань, направлених на вироблення технологій організації управлінської діяльності, досягнення цілей організації завдяки інформації і перетворення її на вироби чи послуги. За таких умов регуляторами системи прибуткових відносин виступають механізми інформаційно-комунікативного менеджменту, що здатні сприяти виявленню інформаційного потенціалу організації, який допомагає досягнути певних рівнів розвитку інформаційних стандартів та інформаційного забезпечення організації, сприяти удосконаленню інформаційного соціуму, що направлений на розвиток людського (інтелектуального, інформаційного) потенціалу.

По-четверте, дослідження концептуалізації парадигми менеджменту організацій та адміністрування в тому, що науковий і технологічний прогрес у

розвитку комунікацій безпрецедентно прискорив управління інформацією, тобто потоками та інформаційними ресурсами у напрямі глобалізації і формування глобального інформаційного суспільства та створення інформаційно-комунікативної інфраструктури (Information and communication infrastructure), що включає в себе всю сукупність засобів обчислювальної техніки, телекомунікаційного обладнання, каналів передачі даних та інформаційних систем, засобів комутації та управління інформаційними потоками, а також організаційних структур, правових і нормативних механізмів, що забезпечують їх ефективне функціонування.

Мета наукового дослідження – концептуалізація менеджменту організацій та адміністрування в умовах інформаційного суспільства.

Перший напрямок робіт – аналіз комунікації, яку досліджували К. Бергер, Е. Гірш, Е. Голл, С. Даль, Р. Дафт, К. Клакхон, Г. Маклюен, У. Морріс, М. Портер, Д. Трагер, С. Хантінгтон, Г. Хофстеде.

Другий напрямок – аналіз проблем інформаційно-комунікативного процесу та його впливу на діяльність організації - І. Ансофф, К.-О. Апель, З. Бауман, У. Бек, Ж. Бодрійяр, Г. Гадамер, Н. Луман, Г. Маклюен.

Третій напрямок – аналіз діяльності організацій в умовах глобального інформаційно-комунікативного простору в контексті досліджень західних вчених - Р. Арона, Д. Белла, І. Валлерстайна, О. Тоффлера, Е. Гідденса, М. Кастельса, Ю. Лотмана, Н. Лумана, Дж. Нейсбіта, Ф. Фукуями, С. Гантінгтона.

Четвертий напрямок – твори вітчизняних вчених, як: В. Андрущенко, Т. Андрущенко, О. Базалука, В. Беха, Ю. Бех, В. Вашкевича, В. Воронкової, Е. Герасимової, Л. Дротянко, Д. Дзвінчука, О. Кивлюк, М. Козловець, Н. Кочубей, С. Куцепал, М. Лепського, С. Попова, О. Пунченка, Д. Свириденка, О. Скубашевської, О. Постол, М. Степика, С. Чернова, С. Ягодзінського; російських вчених – Р. Абдєєва, Н. Вінера, М. Моїсєєва, М. Іноземцева, С. Кара-Мурзи, Л. Колганова, О. Панаріна, А. Уткіна; білоруських вчених - Т. Ткаліч, А. Лазаревича, П. Водоп'янова.

Твори вчених п'ятого напрямку слугують джерелом розробки теоретико-методологічних засад управління інформаційно-комунікативним процесом в умовах інформаційного суспільства – В. Даніл'яна, Д. Дубова, М. Ожевана, В. Конаха, В. Кременя, О. Сосніна. Ступінь наукової проблеми дослідження полягає в тому, що існує суперечність між надлишком наявних знань про комунікативні процеси та відносним дефіцитом досліджень, у яких було б представлено вплив інформаційно-комунікативного процесу на розвиток організації в умовах стохастичності.

Звертаємо увагу на те, що велику роль у становленні та розвитку інформаційного суспільства відіграли документи ООН, спеціалізованих установ в галузі інформації та ЮНЕСКО у галузі інформації: доповідь М. Бангеманна «Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Європейської Ради ЄС» (1994); «Електронна Європа» та «Електронна Європа +»; Ініціатива «2010» та «Європа 2010»; «Цифровий порядок денний для Європи», Європа і Світовий саміт з інформаційного суспільства (2003-2005); економічні,

технологічні, культурологічні рамкові програми ЄС (1983-2012 рр.) і на перспективу до 2015 р.; інформаційна політика Ради Європи у галузі інформації (1986-2015 рр.). Кр. Мей у праці «Інформаційне суспільство: скептичний погляд» виділяє три періоди цієї проблеми: 1) дослідження, що мали місце з початку 1960-х рр. і до середини 1970-х р. і торкалися США; 2) дослідження кінця 1970-х рр. і початку 1990-х рр., коли інформаційно-комунікативні технології активно впроваджувалися у розвинутих країнах світу; 3) дослідження, коли виникнення і поширення Інтернету сприяло масовій зацікавленості ідеями глобального інформаційного суспільства, в основі якого інформація як головна матриця, що означає революцію у певній галузі.

Перехід до інформаційного суспільства став носити характер технократичного проекту (проектів), що має в своїй основі інноваційний характер, та базується на інформаційно-комунікаційних технологіях і включає створення автоматизованих інформаційних систем, які повинні задовольняти вимоги організацій. У зв'язку з цим всі країни світу приділяють велику увагу для упровадження сучасних інформаційних технологій в економіку країн і життя суспільства та розвитку інформаційно-комунікативного менеджменту в організаціях. У Японії ще у 1972 р. був підготовлений «План створення інформаційного суспільства до 2000 р.». У США у 1993 р. був підготовлений документ, що визнавав стратегію адміністрації країни у сфері інформатизації під назвою: «Національна інформаційна інфраструктура: план дій». У Європейському Союзі підготовлена у 1994 р. і прийнята комісією Європейської спільноти програма «Європейський шлях в інформаційне суспільство». З 2000 р. почала реалізовуватися програма «Електронна Європа – інформаційне суспільство для кожного». У Фінляндії у 1995 р. розроблена програма «Фінський шлях в інформаційне суспільство», яка відома не тільки як високорозвинуте суспільство, але й як одна з самих конкурентоспроможних економік світу, що свідчить про дієздатність суспільства та інформаційно-комунікативного менеджменту. У 1996 р. уряд Німеччини представив програму «Шлях Німеччини в інформаційне суспільство» (Germany's Way to the Information Society). На початку XXI ст. у більшості найбільш розвинутих держав і цілому ряду країн, що розвиваються, були прийняті програми розвитку інформаційного суспільства та його переходу у смарт-суспільство.

Створено ряд міжнародних організацій, покликаних сприяти побудові інформаційного суспільства - Information Society Forum, European survey of the Information Society (ESIS). На кінець, у 2000 р на зустрічі G8 Була прийнята Окінавська Хартія Глобального інформаційного суспільства. Окінавська хартія приділяє особливу увагу упровадженню сучасних інформаційних технологій, що здійснюють свій вплив на економіку країн, образ життя людей та соціальний розвиток, взаємодію державних структур та населення. Більшість країн, що підписали Окінавську хартію, приділяють особливу увагу упровадженню сучасних інформаційно-комунікативних технологій, що представляють собою парадигму створення інформаційного суспільства. Вона включає:

1) сутність змін в економічній і соціальній сферах – у максимальному використанні знань і передових ідей, в контексті яких повинен бути подоланий розрив у сфері доступу до інформації і знань що існує між країнами;

2) хартія підтверджує принцип, що всі люди повинні мати рівні права використовувати переваги глобального інформаційного суспільства;

3) хартія звертається з закликом до всіх ліквідувати розрив, що існує між країнами у сфері інформації та знань.

Предметом наукового дослідження є публічне управління та адміністрування як динамічний процес, що розвивається.

Об'єктом наукового дослідження – напрями оптимізації та підвищення ефективності організацій, що розвиваються в умовах інформаційного суспільства.

Колектив авторів виражає подяку шановному **ЧЕРНОВУ СЕРГІЮ КОСТЯНТИНОВИЧУ** - доктору технічних наук, професору, Заслуженому працівнику промисловості України, лауреату Державної премії України в галузі науки та техніки, завідувачу кафедри управління проектами Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова, директору з персоналу ДП НВКГ «Зоря-Машпроект» (Миколаїв, Україна) за допомогу у виданні міжнародного проекту.

РОЗДІЛ 25

КОРПОРАТИВНА ВЛАДА ТА ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В ДОБРОВІЛЬНИХ ОБ'ЄДНАННЯХ

(ОНИЩЕНКО ОКСАНА АНАТОЛІЇВНА - кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту організацій та логістики Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

25.1 Сутність та значення корпоративної влади та публічного адміністрування в добровільних об'єднаннях

25.2 Система корпоративної влади та публічного адміністрування в добровільних об'єднаннях

25.3 Публічне адміністрування в некомерційних організаціях

25.4 Корпоративна влада в господарських товариствах

25.5 Міжнародний та зарубіжний досвід публічного адміністрування та корпоративної влади

Література

25.1 Сутність та значення корпоративної влади в добровільних об'єднаннях

Розглядаючи питання корпоративної влади та публічного адміністрування в добровільних об'єднаннях, необхідно виокремити корпоративні та публічні фактори, які властиві різного роду об'єднанням громадян.

Основним критерієм розмежування добровільних об'єднань є цілі, для досягнення яких вони створюються. Так, основною ціллю некомерційних організацій є реалізація суспільних інтересів, що досягається саме застосуванням механізмів публічної влади та публічного адміністрування (публічний фактор). Публічне адміністрування є різновидом управлінської діяльності інституцій публічної влади, завдяки якій держава та громадянське суспільство забезпечують самокерованість (самоврядність) усієї суспільної системи та її розвиток у певному, визначеному напрямку [7, с.489].

На відміну від некомерційних організацій, основною ціллю діяльності господарських товариств є отримання комерційного прибутку (корпоративний фактор), адже у широкому розумінні корпоративне управління розглядають як систему, за допомогою якої спрямовують та контролюють діяльність саме господарських товариств. Крім того, належна система корпоративного управління дозволяє членам корпорації (як добровільного комерційного об'єднання) контролювати та, за необхідністю, корегувати дії та повноваження призначеного керівництва товариства щодо використання інвестицій та здійснення фінансово-господарської діяльності в цілому.

У рамках корпоративного управління визначається, яким чином інвестори здійснюють контроль за діяльністю менеджерів, а також яку відповідальність несуть менеджери перед інвесторами за результати діяльності товариства.

Таким чином, корпоративне управління – це система взаємовідносин між власниками (акціонерами) та виконавчими органами господарського товариства щодо управління його діяльністю [10, с.9].

Корпоративну владу в добровільних об'єднаннях можна розглядати в двох аспектах:

по-перше, це влада, здійснювана вповноваженими органами управління в межах самих добровільних об'єднань, яка структурує та контролює діяльність елементів своєї системи, формуючи свою діяльність відповідно до вимог зовнішньої середовища;

по-друге, це корпоративна влада, яка концентруючи всю міць взаємодії елементів, які входять до організації (формування), виробляє значний синергетичний ефект, який має змогу значно впливати на зовнішню середовище.

Корпорація (ср.-лат. *corporatio* об'єднання, спільнота) – спільнота, об'єднання осіб, створене на основі професійних або станових інтересів, які діють відповідно до затвердженого в установленому порядку статуту з ціллю задоволення потреб своїх членів та захисту їх інтересів [1, с.401].

І.М. Кучеренко пропонує підхід до визначення поняття «корпорація» у відмінності від поняття «установа», згідно з яким корпорації являють собою сукупність фізичних осіб, які пов'язані і юридичною особою членством і реалізують спільну мету, тоді як установи задовольняють потреби фізичних осіб, що не є їх членами [9, с.270].

В прямому етимологічному значенні корпорація вказує на об'єднання в одному цілому множини тіл (лат.-*corpus*, тіло). Тобто корпорація являє собою певну організацію елементів, які входячи до неї, делегують їй свої інтереси та цілі, наділяючи тим самим владними повноваженнями, відповідно до яких, корпорація через органи влади здійснює кооперацію та управління структурними елементами.

Підкорення індивіда корпоративній владі, тобто владі колективу, є навіть більш суттєвим та має глобальніші наслідки, аніж підвладність класичним державним структурам, опис яких бачимо ще в трудах Т.Гоббса. Адже держава не втручається на територію індивідуальних бажань та духовних уявлень своїх громадян, відповідно до встановлених законом норм. Державі достатньо лише сумлінного виконання обов'язків громадянами [3]. З іншого боку, при об'єднанні в єдину корпоративну спільноту спостерігаємо формування єдиного суб'єкта із власними духовними, ідеологічними, метафізичними та іншими аспектами, які впливають на кожний його елемент, не зважаючи на його бажання та початкові матеріальні та нематеріальні внески. Особливо це проявляється в громадянських формуваннях ідеологічного або релігійного характеру.

В соціально-політичному та економічному значеннях в такому розумінні корпоративна влада в добровільних об'єднаннях має як позитивні, так і негативні властивості, адже, передаючи частину своїх суверенних прав, елемент корпорації певною мірою нівелює свою суб'єктивну активність та незалежність.

З іншого боку, об'єднуючись навколо авторитетного об'єкту або символу, елементи набувають корпоративного авторитету та перестають бути розрізненими атомами. При цьому зміст такого об'єднання зазвичай не відіграє суттєвого значення, головним вважається забезпечення згуртування і впевненості.

Таким чином, синергетичний ефект корпорації в добровільних об'єднаннях надає можливість спостерігати більш високий рівень ефективності та мобільності реалізації інтересів її суб'єктів.

В іншому контексті, розглядаючи корпоративну владу в добровільних об'єднаннях, необхідно насамперед зауважити створений нею значний ефект, який має непересічне соціально-політичне значення та досягається за рахунок реалізації цілей об'єднання.

Питання соціального та політичного значення добровільних об'єднань та корпоративної влади, здійснюваних ними всередині та зовні абсолютно закономірно та пояснюється реформаційними процесами в державі, де в якості необхідного елемента суспільних перетворень та трансформацій знаходить своє місце ідея будівництва громадянського суспільства якісно нового рівня. Адже активна громадянська позиція добровільних формувань як індикатор розвитку суспільної свідомості є саме тією специфічною рушійною силою, здатною істотно вплинути на процеси необхідного реформування соціально-політичної сфери.

Якщо в громадянському суспільстві дії людей зумовлені їхніми реальними потребами, то, за думкою В.І. Тимцуника, пріоритетами держави є формальний бік справи [15,с.37]. Але, не зважаючи на відмінності, громадське суспільство та держава не є антагоністами, вони є взаємозумовленими аспектами життя людей, суспільного буття.

Таблиця 25.1

Порівняльна характеристика громадського суспільства та держави

Ознаки	Громадське суспільство	Держава
<i>Джерело права</i>	Природні права	Законні права
<i>Сфера інтересів</i>	Економіка	Політика
<i>Характер діяльності</i>	Приватний	Публічний
<i>Ступінь свободи</i>	Громадянські свободи	Обов'язок

Проте концепція громадянського суспільства не втрачає актуальності оскільки володіє значним аналітичним, нормативним і політичним потенціалом. Причому тепер вона прийшла в науку надовго. Аналіз останніх наукових досліджень в соціальній сфері дозволяє зробити висновки, що сьогодні центр ваги у вивченні соціальних проблем перенесено з соціалізму на демократію. А в арсеналі демократичної теорії найбільш підходящою для аналізу соціальних проблем є саме концепція громадянського суспільства [15, с.37].

Особливо виділяється суспільний сектор із розгалуженою мережею добровільних громадських об'єднань, які міцно зайняли свою нішу і, разом із

іншими інститутами громадянського суспільства, мають значний вплив на соціально-політичні події, що відбуваються в державі.

Громадянське суспільство – це суспільство громадян із високим рівнем економічної, соціальної, політичної, культурної і моральної властивостей, яке спільно з державою утворює розвинені правові відносини; суспільство рівноправних громадян, яке не залежить від держави, але взаємодіє з нею заради спільного блага [12, с.184].

Сильне громадянське суспільство, яке базується на принципах плюралізму здатне об'єднати широкі пласти населення та являє собою критично важливий фактор в процесі соціально-політичних перетворень в державі.

Одним з провідних механізмів залучення громадян до прийняття державних рішень стало створення при органах державної влади та місцевого самоврядування громадських рад. Їх діяльність протягом всіх років розбудови незалежної держави зазнавала чималих змін, відповідно змінювалися й назви (колегія, рада, консультативна рада тощо), персональний склад учасників, рівень представництва, нормативні робочі документи тощо. Незмінною залишалася тільки основна громадянська місія – активізація процесу формування свідомої й активної позиції громадськості щодо подальшого розвитку державної політики та підтримки громадських ініціатив стосовно участі в державотворчому процесі [2, с. 27].

Крім того, добровільні об'єднання громадян формують таке явище як «Третій сектор». Найменування запозичене із західної термінології, а сама ідея «Третього сектора» досить нова, оскільки в розвинутих країнах вона увійшла до суспільної свідомості лише на початку 1990х років, коли в багатьох країнах спостерігався значний ріст кількості добровільних об'єднань.

Зміст поняття «третього сектора» є й досі нечітким для більшості людей, які вперше із ним стикаються. Його плутають із «третьою силою», «третім шляхом» або навіть із «третім сектором економіки». Насправді, поняття саме означає сектор недержавних некомерційних організацій, які є різновидом добровільних об'єднань.

Теоретична концепція третього сектора знаходиться на стадії формування. Прикладом підходу до визначення третього сектору є бачення Л.І Якобсона [19, с. 22-23]. За його думкою, третій сектор представляє собою сукупність осередків регулярного і більш-менш організованого співробітництва людей. В поле зору потрапляють осередки, які відповідають таким ознакам:

□ співпраці в рамках осередку притаманний певний склад учасників і певні і стабільні цілі; як правило, цілі мають альтруїстичний характер або належать до творчої самореалізації учасників або до колективного облаштування їх приватного життя;

- в будь-якому випадку цілі безпосередньо не пов'язані ні з отриманням прибутку, ні з оволодінням або застосуванням політичної влади; відповідно, осередок безпосередньо не належить до сфер бізнесу або держави;

- осередок виникає,

функціонує і зникає на основі добровільної та свідомої самоорганізації; її входи і виходи відкриті; членство незумовлюється походженням (тому, зокрема, до третього сектору не відносяться сім'ї, клани тощо).

Важливе значення діяльності «третього сектору» відзначає Пітер Ф. Друкер [6, с.396]. За його баченням, найважливішим результатом діяльності некомерційних організацій є формування свідомого громадянина, адже сучасна мегадержавна аж ніяк не сприяє вихованню громадянськості. Щоб відродити у людини громадянські почуття, пост капіталістичній державі, крім двох загально визначених секторів – «приватного» (тобто бізнесу) і «державного» – потрібен так званий «третій сектор». Іншою мовою, державі потрібен автономний соціальний сектор.

25.2 Система корпоративної влади публічного адміністрування в добровільних об'єднаннях

В процесі специфічної взаємодії держави та громадянського суспільства створюються різного роду об'єднання, формування, засновані відповідно до їх властивих ознак. Чіркін В.Є., в якості таких ознак, відмічає:

- територіальні (за місцем проживання);
- формування, які складаються незалежно від бажання людей (розподіл по класах або соціальним верствам суспільства);
- формування, які складаються свідомо задля досягнення суспільних благ (наприклад, політичні партії);
- формування, які відображають приватні інтереси своїх членів (наприклад, союзи охотників та риболовів);
- такі, що виникають стихійно (на товп, що біжить в паніці в одному напрямку);
- такі, що відрізняються антигромадянським характером (банд формування тощо) [16, с.332].

Згідно із ст.36 Конституції України, громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Визначення об'єднання громадян надано в Законі України «Про громадські об'єднання», відповідно до якого громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

Таблиця 25.2

Класифікація громадських об'єднань відповідно до організаційно-правової форми утворення за Законом України «Про громадські об'єднання»

Громадське об'єднання		
<i>Громадська організація</i>		<i>Громадська спілка</i>
Засновники	Фізичні особи	Юридичні особи приватного права
Члени (учасники)	Фізичні особи	Юридичні особи приватного права та фізичні особи

У разі здійснення діяльності зі статусом юридичної особи, громадське об'єднання все одно вважається непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку.

Крім того, до добровільних об'єднань слід відносити і підприємницькі організації, які також створюються громадянами на добровільній основі, але здійснюють свою діяльність з метою одержання прибутку.

Таким чином, серед різноманіття формувань слід виділяти добровільні об'єднання, які діють у публічній та приватній сферах.

Головна особливість управління в організаціях публічної сфери полягає у тому, що вони покликані досягати політичних і/або соціальних цілей, на відміну від приватних організацій, які створюються для досягнення економічних специфічних цілей за допомогою планованої та координованої діяльності, для отримання прибутку[4, с. 24–33].

Такими є, наприклад, господарські об'єднання–сукупність самостійних суб'єктів господарювання, які об'єднують свою виробничу, наукову, комерційну та іншу господарську діяльність для захисту спільних інтересів, координації зусиль у вирішенні складних технічних, технологічних, фінансових, соціально-економічних завдань, реалізації цільових програм та проектів інвестиційного та науково-технічного характеру[20, с.89].

За критерієм мети створення та діяльності, добровільні об'єднання поділяють на: підприємницькі (комерційні) та непідприємницькі (некомерційні) організації:

Підхід щодо віднесення кооперативних організацій до категорії підприємницьких пояснюється невизначеністю в українському законодавстві поняття «суб'єкт підприємницької діяльності», яке сформульоване опосередковано через поняття «господарської діяльності»–діяльності, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку. І, відповідно до ч.2 ст.3 Господарського кодексу України, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва – підприємцями. А, так як корпоративні організації (кооперативи та кооперативні об'єднання), відповідно до ст.2 Закону України «Про кооперацію» утворюються для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування, відносимо їх до категорії підприємницьких організацій.

Таблиця 25.3

Класифікація добровільних об'єднань

Підприємницькі (комерційні) організації			Непідприємницькі (некомерційні) організації	
Господарські товариства	Кооперативні організації			- Політичні партії
- Акціонерні товариства	Кооперативи		Кооперативні об'єднання	- Територіальні громади
- Товариства обмеженою відповідальністю	<i>За напрямом діяльності</i> - Сільськогосподарські	<i>За характером діяльності</i> - Виробничі	- Спілка	- Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків
- Товариства додатковою відповідальністю	- Житлово-будівельні	- Обслуговуючі	- Асоціація	- Торгово-промислові палати
- Повні товариства	- Садово-городні	- Споживчі	- Ліга	- Релігійні організації
- Командитні товариства	- Торговельно-закупівельні		- Альянс і т.п.	- Благодійні фонди
	- Гаражні і т.п.			- Творчі спілки
				- Профспілки
				- Організації роботодавців
				- Молодіжні, - дитячі, - жіночі і т.п.

Не всі з наведених підприємницьких організацій-добровільних об'єднань (наприклад, гаражні, житлово-будівельні, садово-городні, освітні кооперативи), хоча і створюються з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб своїх членів, належать до прибуткових організацій, адже їх діяльність не передбачає одержання прибутку згідно з нормами відповідних законів.

Навпаки, громадські організації, які мають статус юридичної особи мають право займатися підприємницькою діяльністю, якщо це передбачено статутом за умови, що така діяльність відповідає меті об'єднання та сприяє її досягненню. Відомості про здійснення підприємницької діяльності громадським об'єднанням включаються до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, відповідно до ст.21 Закону України «Про громадські об'єднання».

Не зважаючи на різноманітні форми та характер добровільних об'єднань, різні підходи до управління в них, всім ним притаманні певні загальні ознаки:

- добровільність (передбачає вільну участь або неучасть у громадському об'єднанні, вступ, участь та вихід з нього відповідно до індивідуальних інтересів);

- самоврядність (в своїй внутрішній діяльності добровільні об'єднання

керуються власними корпоративними нормами, прийнятими та регульованими створеними з цією метою органами);

– законні цілі (добровільні об'єднання можуть бути створені із різними цілями: досягнення соціальних або політичних цілей, але всі ці цілі повинні відповідати вимогам чинного законодавства та не заважати реалізації прав і свобод інших суб'єктів суспільних відносин);

– прозорість та відкритість (всі члени (учасники) громадського об'єднання мають вільний доступ до інформації про його діяльність, прийняті об'єднанням рішення та здійснені заходи).

Публічне адміністрування в добровільних об'єднаннях регулюється правовими та неправовими нормами (табл.25.4)

Таблиця 25.4

Норми регулювання публічного адміністрування в добровільних об'єднаннях

Правові норми	Неправові норми
Закони, підзаконні акти	Звичай, традиції
Статут та внутрішні акти об'єднання	Норми моралі, етики тощо

Добровільні об'єднання діють на основі статутів та інших установчих актах (установчі договори, протоколи зборів засновників). За загальними вимогами в установчих актах міститься наступна інформація:

- найменування (повне та скорочене);
- цілі та напрями діяльності;
- місцезнаходження;
- порядок і умови вступу в об'єднання;
- порядок набуття і припинення членства в об'єднанні;
- права та обов'язки членів об'єднання;
- порядок ліквідації об'єднання;
- організаційна структура;
- повноваження органів управління;
- джерела надходження і порядок використання коштів та майна;
- порядок прийняття та оскарження рішень;
- порядок внесення змін до статуту.

Установчі акти окремих добровільних об'єднань повинні містити специфічні положення. Наприклад, в статуті сільськогосподарських кооперативів зазначаються умови сплати вступних та пайових внесків; в статуті політичних партій вказується розмір квот, що визначає мінімальний рівень представництва жінок і чоловіків у виборчому списку кандидатів у народні депутати України від партії; статуту профспілок – вказівку на професійні групи об'єднання громадян тощо.

За типовою схемою організаційної структури управління більшості добровільних об'єднань громадян, відповідно до норм законодавства та статутів, вищим керівним органом є загальні збори членів добровільного об'єднання (табл.25.5).

Таблиця 25.5

Система органів управління в добровільних об'єднаннях

Органи управління в добровільних об'єднаннях					
Загальні збори членів об'єднання	Керівний орган (одноосібний керівник/колегіальний орган): Голова Заступник Секретар	Наглядова рада	Контрольні та ревізійні комісії, служби внутрішнього аудиту	Організаційні комітети	Органи зв'язків з установами та організаціями

Статутом організації може бути встановлена періодичність зборів, а також можливість проведення позачергових зборів. На загальних зборах підіймаються та вирішуються питання, які виникають у зв'язку із реалізацією діяльності добровільного об'єднання. Для вирішення питань передбачена процедура голосування, де рішення приймаються (в залежності від їх значення) простою більшістю (більше половини присутніх), кваліфікованою більшістю (2/3 присутніх) або одногосно.

Виконавчим органом добровільних об'єднань виступає керівний орган. Згідно із статутом об'єднання, керівним органом вважається одноосібний керівник або колегіальний орган (рада директорів, комітет, правління та інше). В рамках колегіального керівного органу зокрема обирають голову, заступника або заступників голови, секретаря (секретарів) та інших посадових осіб за необхідністю та відповідно до статуту добровільного об'єднання.

Для здійснення контролю за діяльністю виконавчого органу та захисту прав акціонерів підприємницьких організацій створюються наглядові ради.

Метою діяльності наглядової ради є представництво інтересів та захист прав акціонерів, забезпечення ефективності їхніх інвестицій, сприяння реалізації статутних завдань організації, розробка стратегії, спрямованої на підвищення прибутковості та конкурентоспроможності організації.

Статутом організації або за рішенням загальних зборів на наглядову раду може покладатися виконання окремих функцій, що належать до компетенції загальних зборів, крім тих, що віднесені законом до виключної компетенції загальних зборів.

Наглядова рада звітує перед загальними зборами акціонерів про свою діяльність, загальний стан організації та вжиті нею заходи, спрямовані на досягнення статутної мети.

З метою контролю та перевірки різних аспектів діяльності добровільного об'єднання створюються контрольні та ревізійні комісії, які наділені широкими повноваженнями з контролю реалізації діяльності об'єднання та його членів (окрім загальних зборів членів та керівного органу, відповідно до субординації).

З ціллю організації та реєстрації добровільного об'єднання засновуються організаційні комітети, вповноважені представляти добровільне об'єднання в

органах державної влади.

Специфічними видами добровільних об'єднань у внутрішній системі адміністрування можуть створюватися відповідні органи із зв'язків з громадськістю або відповідних установ та організацій.

В окремих видах добровільних об'єднань організаційна структура управління має відповідні особливості, які будуть розглянуті в наступних розділах.

25.3 Публічне адміністрування в некомерційних організаціях

Головною ціллю діяльності добровільних об'єднань категорії непідприємницьких (некомерційних) організацій є захист прав і свобод їх членів (учасників), а також задоволення їх суспільних інтересів (соціальних, економічних, політичних, ідеологічних, культурних та інших). П.П. Шляхтун [18, с. 289-293] розрізняє добровільні об'єднання виду громадських організацій за їх соціальною основою, сферами діяльності, організаційною побудовою, цілями, методами й засобами діяльності, і, на цій основі, класифікує за наступними підставами (ознаками):

1) за соціальною основою (спільнотою людей, інтереси якої організація виражає і представників якої організаційно об'єднує):

- соціально-класові (суспільні класи, внутрішньокласові та міжкласові соціальні верстви і групи): профспілки та організації роботодавців;
- етнічні (племена, народності, нації);
- демографічні (чоловіки, жінки, діти, молодь, особи середнього та старшого віку): жіночі, дитячі, молодіжні, ветеранські об'єднання;
- професійні (робітники, селяни, службовці, спеціалісти, підприємці): організації робітників, селян, службовців, спеціалістів, підприємців, письменників, художників, композиторів, акторів, журналістів тощо;
- територіальні (жителі окремих адміністративно-територіальних одиниць – сіл, селищ, міст, районів, областей): територіальні громади, об'єднання осіб однієї національної належності.

2) за сферою суспільного життя:

- організації, що діють в економічній сфері: профспілки й об'єднання роботодавців, а також організації споживачів, товариств економічної взаємодопомоги, кооперативів невиробничого характеру тощо;
- організації, що діють в соціальній сфері та задовольняють соціальні потреби людей в охороні здоров'я і медичній допомозі, житлі, соціальному захисті: лікарняні каси, товариства Червоного Хреста, товариства інвалідів (сліпих, глухонімих та ін.), благодійні фонди, житлово-будівельні та гаражно-будівельні кооперативи, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків тощо;
- організації, що діють в політичній сфері та тією чи іншою мірою пов'язують свою діяльність із здійсненням публічної влади: політичні партії, молодіжні, жіночі, ветеранські, правозахисні, екологічні, антивоєнні

об'єднання, комітети виборців тощо;

– організації, що діють в соціально-культурній сфері: творчі спілки, наукові й спортивні товариства, аматорські об'єднання тощо. До цієї сфери віднесені також релігійні організації [18, с. 292].

3) за організаційною побудовою:

– централізовані – мають централізовану організаційну структуру, систему місцевих і регіональних чи галузевих організацій та їхніх керівних органів, фіксоване членство, яке передбачає сплату членських внесків (наприклад, профспілки);

– децентралізовані – для участі в таких організаціях достатньо лише заяви (молодіжні, жіночі, ветеранські об'єднання).

4) за ідейною орієнтацією:

- комуністичні,
- соціал-демократичні,
- ліберальні,
- консервативні,
- клерикальні,
- анархістські та інші організації.

Конституцією України в ст.36 за громадянами закріплено право об'єднуватися у політичні партії та об'єднання громадян з метою здійснення прав і свобод, а також задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів.

Під «громадським об'єднанням», відповідно до ст.1 Закону України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року, слід розуміти добровільні об'єднання фізичних та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Законом передбачено дві можливі організаційно-правові форми громадських об'єднань:

- громадські організації;
- громадські спілки.

Громадською організацією, у свою чергу, вважається громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. А громадською спілкою – об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути як юридичні особи приватного права, так і фізичні особи.

Громадяни України, інших держав та особи без громадянства можуть засновувати громадські організації, за умови досягнення ними 18 років. Стосовно молодіжних та дитячих організацій вікова межа знижена до 14 років. Засновниками громадської спілки можуть бути юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання зі статусом юридичної особи.

Членами громадських організацій можуть бути особи, які досягли 14 років. Вік членів молодіжних та дитячих громадських організацій може бути ще менший, що визначається їх статутами в межах, встановлених законами України.

Громадські організації заснуються шляхом прийняття відповідного рішення на установчих зборах, що оформлюється протоколом, та діють на основі.

Задля досягнення статутних цілей, громадські організації можуть:

- вільно поширювати інформацію про свою діяльність;
- отримувати публічну інформацію від органів державної влади;
- пропагувати свою мету;
- брати участь у розробленні проектів нормативно-правових актів;
- проводити мирні зібрання;
- засновувати підприємства та товариства (на відміну від політичних партій, які не мають такої можливості, відповідно до чинного законодавства);
- здійснювати підприємницьку діяльність (за умови наявності правового статусу юридичної особи);
- засновувати з метою досягнення своєї статутної мети (цілей) засоби масової інформації;
- брати участь у здійсненні державної регуляторної політики;
- брати участь у порядку, визначеному законодавством, у роботі консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що утворюються органами державної влади;
- здійснювати інші права, не заборонені законом.

Політичні партії є одним з найбільш вповноважених в сфері здійснення публічної влади видів добровільних об'єднань. Згідно з визначенням, наданим ст.2 Закону України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 року, це добровільне об'єднання громадян навколо певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, яке має на меті сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян. Для реалізації поставлених цілей політичні партії беруть участь у виборах та інших політичних заходах.

Створення політичної партії – досить складна процедура, у порівнянні зі створенням інших добровільних об'єднань. Відповідно до ст.10 Закону України «Про політичні партії в Україні», рішення про створення політичної партії приймається на її установчому з'їзді (конференції, зборах), та підтверджується протоколом. Це рішення має бути підтримано підписами не менше 10 тисяч громадян України, які відповідно до Конституції України мають право голосу на виборах, зібраними не менш як у двох третинах районів не менш як двох третин областей України, міст Києва і Севастополя та не менш як у двох третинах районів Автономної Республіки Крим.

Політична партія створюється групою громадян України у складі не менш як 100 осіб. Діяльність політичної партії може здійснюватися лише після її реєстрації, процедура якої регулюється Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань». Крім того, політичні партії підлягають обов'язковій реєстрації Міністерством юстиції України.

Наявність формальної організаційної структури та чітких зв'язків між її елементами відрізняє політичні партії від більшості інших добровільних

формувань. Політичні партії діють на основі статутів, відповідно до положень яких відбувається розподіл ролей, повноважень, а також поділ праці та відповідальність за її виконання. Важливими елементами публічного адміністрування та корпоративної влади в політичних партіях є роль первинних партійних організацій, партійного керівництва різного рівня, процедура прийняття партійних рішень.

До структури органів політичних партій входять партійні осередки, місцеві, регіональні партійні організації та центральні органи партії. Партійні організації утворюються і діють за територіальною та іншими ознаками, що не суперечать чинному законодавству України.

Адміністративне управління діяльністю політичної партії здійснюється створеними партійною структурою керівними органами. Вищий керівний орган політичної партії – її з'їзд (конференція). З'їзд партії зазвичай складається з делегатів, обраних на регіональних конференціях партії, або партійними осередками. На з'їзді обираються вищі постійно діючі керівні органи партії: центральний комітет, правління, президія та ін. Як і в системі більшості інших добровільних об'єднань, політичними партіями також засновуються контрольо-ревізійні внутрішні підрозділи та департаменти. Діяльність партійних осередків зазвичай регулюється внутрішнім статутом політичної партії.

Шляхом прийняття адміністративних рішень та реалізації корпоративної влади, політичні партії для досягнення цілей, згідно статуту, реалізують свої права, до яких відповідно до ст.12 Закону України «Про політичні партії в Україні», належать:

- вільне провадження діяльності у межах, передбачених Конституцією України, Законом України «Про політичні партії в Україні» та іншими законами України;
- можливість участі у виборах Президента України, до Верховної Ради України, до інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у порядку, встановленому відповідними законами України;
- використання державних засобів масової інформації, а також заснування власних ЗМІ;
- підтримка міжнародних зв'язки з політичними партіями, громадськими організаціями інших держав, міжнародними і міжурядовими організаціями, заснування (вступ між собою у) міжнародних спілок з додержанням вимог Закону;
- ідейна, організаційна та матеріальна підтримка молодіжних, жіночих та інших об'єднань громадян, надання допомоги у їх створенні.

Для здійснення своїх статутних завдань політичні партії володіють власними коштами та майном. Законодавство передбачає два способи набуття такого майна та коштів:

- внески на підтримку партії(грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, позики (кредити), нематеріальні активи, будь-які інші вигоди

нематеріального або негрошового характеру, у тому числі членські внески членів політичної партії, спонсорство третіми особами заходів чи іншої діяльності на підтримку політичної партії, товари, роботи, послуги, надані або отримані безоплатно чи на пільгових умовах (за ціною, нижчою за ринкову вартість ідентичних або подібних робіт, товарів та послуг на відповідному ринку);

– державне фінансування (фінансування статутної діяльності політичних партій, не пов'язаної з їхньою участю у виборах народних депутатів України, виборах Президента України і місцевих виборах, у тому числі оплата праці працівників статутних органів політичної партії, її місцевих організацій в порядку, передбаченому законодавством; відшкодування витрат політичних партій, пов'язаних з фінансуванням передвиборної агітації під час чергових та позачергових виборів народних депутатів України).

У разі порушення політичними партіями Конституції України, законів України передбачено застосування до них наступних заходів:

- попередження про недопущення незаконної діяльності;
- заборона політичної партії.

Корпоративна влада та публічне адміністрування в більшості добровільних об'єднань здійснюється за принципами управління та адміністрування в громадських об'єднаннях. Специфічні особливості управління властиві, наприклад, релігійним об'єднанням, профспілкам, організаціям роботодавців, добровільним об'єднанням територіальних громад, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків, благодійним організаціям, творчим спілкам, торгово-промисловим палатам, жіночим, молодіжним та дитячим організаціям, що регулюється відповідно Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 року, Законом України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15 вересня 1999 року, Законом України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» від 22 червня 2012 року, Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року, Законом України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29 листопада 2001 року, Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 5 липня 2012 року, Законом України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» від 7 жовтня 1997 року, Законом України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 2 грудня 1997 року, Законом України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 1 грудня 1998 року.

25.4 Корпоративна влада в господарських товариствах

Господарські товариства є найбільш поширеною формою колективної підприємницької діяльності, яка передбачає можливість здійснення будь-яких (за винятком таких, що суперечать законодавству) видів підприємницької діяльності.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року, господарськими товариствами визнаються підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди юридичними особами і громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку.

Законодавством України передбачено п'ять видів господарських товариств: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства та командитні товариства.

З метою впровадження загальноновизнаних цивілізованих, добросовісних ділових відносин у процесі здійснення корпоративного управління, регламентації та регулювання реалізації корпоративної влади в Україні, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку було ухвалено рішення про затвердження принципів корпоративного управління від 11 грудня 2003 року[13], згідно із яким, сутністю корпоративного управління є система відносин між інвесторами - власниками товариства, його менеджерами, а також заінтересованими особами для забезпечення ефективної діяльності товариства, рівноваги впливу та балансу інтересів учасників корпоративних відносин.

Крім того, зазначається важливість корпоративного управління як для товариств, так і для держави. Важливість корпоративного управління для товариств полягає у його внеску до підвищення їх конкурентоспроможності та економічної ефективності завдяки забезпеченню:

- належної уваги до інтересів акціонерів;
- рівноваги впливу та балансу інтересів учасників корпоративних відносин;
- фінансової прозорості;
- запровадження правил ефективного менеджменту та належного контролю.

Таблиця 25.6

Види господарських товариств

Господарські товариства					
Акціонерні товариства		Товариства з обмеженою відповідальністю	Товариства з додатковою відповідальністю	Повні товариства	Командитні товариства
Публічні: можуть здійснювати публічне та приватне розміщення акцій	Приватні: здійснюють тільки приватне розміщення акцій				

Мають статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, несуть відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариств	Мають статутний капітал, розділений на частки, розмір яких визначається установчими документами . Учасники (максимальна кількість – 100 осіб) несуть відповідальність в межах їх вкладів	Статутний капітал поділений на частки визначених установчими документами розмірів. Учасники відповідають за боргами своїми внесками до статутного капіталу, а при недостатності сум – додатково своїм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеску кожного учасника	Учасники займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном	Разом з учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність всім своїм майном, є один або більше учасників, які не беруть участі в діяльності товариства і відповідальність яких обмежується вкладом у майні товариства.
--	--	--	--	--

Важливість корпоративного управління для держави обумовлена його впливом на соціальний та економічний розвиток країни через:

- сприяння розвитку інвестиційних процесів, забезпечення впевненості та підвищення довіри інвесторів;
- підвищення ефективності використання капіталу та діяльності товариств;
- урахування інтересів широкого кола заінтересованих осіб, що забезпечує здійснення товариствами діяльності на благо суспільства та зростання національного багатства.

Відповідно до принципів корпоративного управління, мета товариства полягає у максимізації добробуту акціонерів за рахунок зростання ринкової вартості акцій товариства, а також отримання акціонерами дивідендів. Також товариство повинно забезпечувати захист прав, законних інтересів акціонерів та рівне ставлення до всіх акціонерів незалежно від того, чи є акціонер резидентом України, від кількості акцій, якими він володіє, та інших факторів.

Товариство повинно сприяти реалізації та забезпечувати захист прав та законних інтересів акціонерів, зокрема:

- 1) право на участь в управлінні товариством шляхом участі та

голосування на загальних зборах, а саме:

- брати участь у вирішенні найважливіших питань діяльності товариства;
- вчасно отримувати повідомлення про скликання загальних зборів;
- своєчасно та у зручній для акціонера спосіб знайомитися з матеріалами, пов'язаними з порядком денним загальних зборів, та отримувати додаткову інформацію стосовно питань порядку денного загальних зборів;
- вносити пропозиції та вимагати їх включення до порядку денного загальних зборів;
- брати участь у загальних зборах особисто або через вільно обраного представника;
- брати участь в обговоренні та голосуванні з питань порядку денного, причому процедура голосування на загальних зборах повинна забезпечувати прозорість та надійність підрахунку голосів;

2) право на отримання частини прибутку товариства у розмірі, пропорційному належній акціонерів кількості акцій;

3) право на своєчасне отримання повної та достовірної інформації про фінансово-господарський стан товариства та результати його діяльності, суттєві факти, що впливають або можуть впливати на вартість цінних паперів та (або) розмір доходу за ними, про випуск товариством цінних паперів тощо;

4) право на вільне розпорядження акціями;

5) право на надійну та ефективну реєстрацію та підтвердження права власності на акції;

6) право вимагати обов'язкового викупу товариством акцій за справедливою ціною в акціонерів, які не голосували «за», або принаймні у тих акціонерів, які голосували «проти» певних прийнятих загальними зборами рішень, які обмежують їх права.

Ефективне управління потребує наявності у корпоративній структурі товариства дієвої, незалежної наглядової ради та кваліфікованого виконавчого органу (менеджменту), раціонального і чіткого розподілу повноважень між ними, а також належної системи підзвітності та контролю. Система корпоративного управління повинна створювати необхідні умови для своєчасного обміну інформацією та ефективної взаємодії між наглядовою радою та виконавчим органом. Органи товариства та їх посадові особи повинні діяти добросовісно та розумно в інтересах товариства.

Відповідно до принципів корпоративного управління [13], наглядова рада товариства забезпечує стратегічне керівництво діяльністю товариства, контроль за діяльністю виконавчого органу та захист прав усіх акціонерів. Ефективне управління повинно передбачати систему звітності ради перед загальними зборами товариства.

Виконавчий орган товариства є підзвітним наглядовій раді та загальним зборам акціонерів, та здійснює керівництво поточною діяльністю товариства.

Контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства повинен здійснюватися як через залучення незалежного зовнішнього аудитора

(аудиторської фірми), так і через механізми внутрішнього контролю, який здійснюється:

- наглядовою радою через аудиторський комітет ради з метою забезпечення функціонування належної системи контролю, а також здійснення стратегічного контролю за фінансово-господарською діяльністю товариства;
- ревізійною комісією, яка здійснює оперативний контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства шляхом проведення планових та позапланових перевірок;
- службою внутрішнього аудиту або внутрішнім аудитором, які здійснюють поточний контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства.

25.5 Міжнародний та зарубіжний досвід публічного адміністрування та корпоративної влади

Міжнародні політичні, економічні, соціальні, культурні та інші зносини відзначаються великою кількістю суб'єктів, які є учасниками таких відносин (або правовідносин після оформлення відповідної міжнародної угоди). Найбільш вповноваженими суб'єктами міжнародних публічних відносин є держави, адже вони єдині серед інших учасників наділені абсолютним суверенітетом.

На міжнародній арені діють різноманітні міжнародні організації, які за основною класифікацією (відповідно до критерію суб'єктів створення) розділяють на міждержавні або міжурядові (створені державами) та недержавні або неурядові (зазвичай створені громадськими об'єднаннями різних країн світу). Всі вони також є суб'єктами міжнародних публічних відносин, але не міжнародного публічного права, адже право вступати в міжнародні публічні правовідносини та персоніфікувати державу на міжнародній арені можуть лише міжнародні міжурядові організації через дипломатичних представників держав-учасниць.

В планетарному масштабі публічну владу від імені держав здійснюють всесвітні (універсальні) міжнародні організації. Так, Організація Об'єднаних Націй та її спеціалізовані установи (ЮНЕСКО, МОП, ВООЗ, МВФ, МБРР, ВПС, ІКАО, ІМО та ін.) здійснює публічну владу щодо держав-членів (якими є всі визнані держави світу), а у питаннях з підтримки міжнародного миру та безпеки, і на держав, які не є членами ООН.

Регіональні міждержавні організації здійснюють публічну владу по відношенню до держав-членів відповідного географічного регіону. Зазвичай такі організації створюються за територіальним критерієм (СНД, ЄС, ОАД, ОАЄ, ЛАД), але зустрічаються і виключення, наприклад, Організація північноатлантичного договору сьогодні включає членів з різних географічних регіонів планети.

Особливістю публічної влади, здійснюваної в міжнародній публічно-

правовій сфері, є процедура нормотворення та виконання правових норм. Так, міжнародна спільнота, виражена у формі міжнародних публічних організацій, вповноважена самостійно приймати обов'язкові для виконання самою собою норми та правила. Крім того, міжнародним публічним правом передбачена можливість застосування мір примусового характеру (реторсій та репресалій) самими суб'єктами міжнародних публічних правовідносин до суб'єктів порушників. Таким мірами можуть бути санкції дипломатичного та економічного характеру: призупинення або розірвання дипломатичних та консульських відносин; введення ембарго та бойкоту, замороження вкладів суб'єкта-порушника в банківських установах та інше. В якості крайньої міри, лише за умови відповідного рішення Ради Безпеки ООН (єдиного органа в світі, на який покладено відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки та єдиного, наділеного відповідними повноваженнями), передбачено можливість застосування санкцій збройного характеру. У разі протистояння зовнішній агресії з метою самооборони, відповідно до ст.51 Статуту ООН, передбачено можливість застосування зброї лише до моменту, поки Рада Безпеки ООН не візьме на себе обов'язки з розв'язанні конфлікту.

Останніми роками по всьому світі спостерігається тенденція активізації діяльності громадянського суспільства, що виражається в посиленні ролі добровільних об'єднань, у першу чергу, некомерційних організацій, у трансформаційних соціально-економічних та політичних процесах великої кількості сучасних країн світу. Зростання потужності добровільних об'єднань громадян свідчить про якісно новий рівень усвідомлення значущої ролі громадянського суспільства та його впливу на розвиток країни, що призводить до розподілу публічної влади по всьому суспільно-політичному сектору.

З іншого боку, намічається інша тенденція жорсткого контролю за діяльністю некомерційних організацій з боку держави. Адже у разі реалізації інтересів іноземних інвесторів на шкоду національним організаціям, або, навіть, державі та її безпеці, наслідки діяльності некомерційних організацій матимуть виключно деструктивний та суспільно-небезпечний характер.

Історичний досвід некомерційних організацій у країнах Заходу свідчить про те, що вони:

По-перше, підтримуються та заохочуються державою в рамках загальнодержавної політики зменшення централізованого державного управління у багатьох сферах суспільного життя. Так, у США постійно пропагується участь у громадських волонтерських організаціях з ціллю підтримки високої громадянської якості в суспільстві, а у країнах Європи створюються структури (юридичні особи) публічного права, які наділені правом здійснення деяких державних функцій – це, насамперед, організації професійного самоврядування. Діяльність таких організацій спрямовується переважно на досягнення та вирішення наступних цілей і завдань:

– сприяння організації професійної діяльності, зокрема через її участь у процедурах допуску до професії (ліцензуванні) та виключення з професії (дискваліфікації);

-
- підвищення професійного рівня членів професії, а також сприяння підготовці осіб, які претендують на право займатись такою діяльністю;
 - підвищення рівня матеріальної відповідальності членів професії перед пацієнтом (створення фонду відшкодування);
 - представництво інтересів професії та надання інформації про діяльність організації;
 - розвиток міжнародних зв'язків, обмін досвідом з іноземними організаціями професійного самоврядування.

По-друге, формуються виключно демократичним шляхом. Зокрема, за визначенням історичних аспектів формування некомерційних організацій в США А. Шліхтера, некомерційні організації формувались знизу, методом самоорганізації для з'ясування питань, які зачіпали інтереси різних категорій суспільства, включаючи питання політичної соціалізації, мовної та культурної адаптації іммігрантів, які прибували до країни [17, с.31].

На протязі двох останніх десятиліть у країнах Заходу спостерігається зростання чисельності людей, які, увійшовши у пенсійний вік, зберігають активну громадянську позицію. Серед них багато людей з високим рівнем освіти: лікарів, юристів, вчителів, які активно виступають у НКО, орієнтовані на захист навколишнього середовища, на боротьбу з бідністю у країнах третього світу. Багато з них є членами антиглобалістського руху [14, с.162].

Роль політичних партій в суспільстві, їх відносини з державою в різних країнах неоднакові. У демократичних країнах (Німеччина, Франція та ін.), де існує багатопартійність, партії сприяють формуванню політичної волі народу і її висловом на виборах. У тоталітарних державах (наприклад, в минулому у фашистській Німеччині, Італії, Іспанії) законодавство дозволяло діяльність тільки однієї партії, на чолі якої стояв фюрер, дуче, кау-дільо. У країнах тоталітарного соціалізму закріплюється керівна роль в суспільстві і державі однієї партії – комуністичної, а інші партії, якщо вони є, повинні бути союзними з комуністичною партією і аж ніяк не опозиційними їй. У зв'язку з цим, хоча органи управління партійними справами зовні можуть бути схожі між собою (з'їзди, центральні комітети і т.д.), принципи внутрішнього управління в партіях тієї чи іншої групи країн неоднакові. У демократичних партіях рішення приймаються на основі компромісів, взаємних поступок, узгодження різних позицій; в партіях тоталітарного типу діє, по суті, наказовий порядок, хоча статuti можуть містити положення про внутрішньопартійну демократію [16, с.353-354].

Стосовно комерційного сектору, то питома увага до корпоративного управління обумовлена, передусім міжнародними процесами глобалізації фінансових ринків, лібералізації руху капіталу. Упорядкування та систематизація принципів корпоративного управління в зарубіжних країнах є спробою встановлення загальноприйнятих, прозорих та зрозумілих в усьому світі «правил гри» на фінансовому ринку. Розробка міжнародних стандартів корпоративного управління є також відповіддю суспільства на світові фінансові кризи та прагненням до стабільності фінансових ринків.

Найбільш поширеними моделями корпоративного управління сьогодні вважаються: англо-американська, німецька та японська моделі.

Англо-американська модель застосовується у корпоративних об'єднаннях Великобританії та США. Для комерційних корпоративних організації цих країн характерна значна «розпорошеність власності», тобто акціонерні товариства мають багато власників, кожен з яких володіє дрібною часткою корпоративного капіталу.

Внаслідок такої «розпорошеності» акціонерного капіталу в США права акціонерів у значній мірі обмежені — вони мають так названі «залишкові права контролю»:

- обрання (усунення) ради директорів;
- участь у голосуванні з приводу змін у статуті організації;
- участь у розгляді планів роботи з пенсійними фондами приватного сектора;
- участь у прийнятті рішень щодо реорганізації корпорації.

У США та у європейських країнах інтереси акціонерів часто реалізуються через багаторівневу систему представництва на зборах акціонерів. Основна причина різний рівень концентрації акціонерного капіталу і відповідно можливостей прямого представництва.

Ради директорів акціонерних організацій у США є однопалатними (унітарними). Вони складаються з незалежних (зовнішніх — аутсайдерів) і виконавчих (внутрішніх — інсайдерів) директорів. Законодавчо чітко не встановлюється кількість незалежних директорів у раді, не регламентуються також правила роботи її голови. Разом з тим, головний керуючий зазвичай є головою ради директорів.

Коло обов'язків рад директорів у США:

- формулювання місії, основних цілей і стратегії корпорації;
- контроль за процедурами обрання і переобрання ради директорів і вищих керуючих (топ-менеджерів);
- оцінка фінансової діяльності і розподіл фондів (у тому числі інвестицій);
- контроль виконання організацією її соціальних зобов'язань;
- інформування акціонерів про результати управління компанією;
- контроль законності діяльності організації.

Німецька модель корпоративного управління, яка, крім Німеччини, розповсюджена країнами Нідерланди, Канада, Австралія, Скандинавія, частково Нова Зеландія, Франція та Бельгія, відрізняється значною концентрацією власності. Тут в більшості компаній є один великий акціонер — власник контрольного пакету акцій. А склад вищих органів влади акціонерних товариств і їх компетенція визначаються чинним законодавством і рішеннями акціонерів (засновників) корпорацій. Вищим органом влади корпорацій цієї моделі є збори акціонерів. Дирекція виступає в ролі довірених осіб корпорації і її акціонерів.

Для німецької моделі характерне створення двопалатних рад директорів:

спостережна і виконавча. Власники контрольних пакетів акцій представлені у спостережних радах і зацікавлені в розширенні своїх прав в управлінні та контролі за діяльністю виконавчих органів влади, але не приймають участь у виконавчому управлінні. Типова структура спостережної ради в Німеччині: акціонери – 30 %, службовці – 50 %, уповноважені банків, великі постачальники матеріалів і покупці продукції.

Основні обов'язки спостережних рад у Німеччині:

- затвердження балансових звітів;
- затвердження річного звіту;
- прийняття рішень щодо великих капіталовкладень (інвестицій);
- визначення доцільності і виду реорганізації (ліквідації) корпорації;
- визначення рівня дивідендів;
- наймання й укладання угод з виконавчими директорами (на термін до 5 років);
- контроль законності діяльності організації.

В деяких країнах, які застосовують німецьку модель корпоративного управління система керуючих органах відрізняється, відповідно до особливостей національних економічних систем та чинних законодавств. Так, у Нідерландах створюються подвійні ради в управлінні корпораціями, але без участі службовців, а у Швеції — однопалатні за участю службовців.

Ключовими учасниками японської моделі корпоративного управління є керівники корпорацій, банки, уряд та кейрецу – група корпорацій, об'єднана спільним володінням власним капіталом та здійснює торгівлю товарами і послугами в загальних інтересах цілої групи. Кейрецу в Японії працюють на пільгових угодах та промислово і законодавчо підтримуються.

Характерною рисою є те, що банк виступає основним власником акцій корпорацій, тож у складі акціонерів наявний високий відсоток банків, а також інших корпорацій. Акції повністю знаходяться в руках фінансових організацій та корпорацій. До складу 80 % спостережних рад, відповідно до японської моделі корпоративного управління, входять лише директори компанії [8, с.49-56].

Вдосконалення корпоративного управління на національному рівні стало важливим напрямом зусиль багатьох країн. Одним із інструментів, який використовується для досягнення цієї мети, є запровадження національних принципів (кодексів) корпоративного управління. Приводом до появи цих документів стало:

- по-перше, усвідомлення неможливості вирішення всіх проблем, які існують у сфері корпоративного управління, виключно на рівні національного законодавства та необхідності їх врегулювання через запровадження етичних норм у практику корпоративного управління;
- по-друге, сприйняття корпоративного управління як важливого фактору національного розвитку та необхідна вимога існування в умовах міжнародного конкурентного середовища.

Тенденції та закономірності в суспільно-політичному та соціально-

економічному житті багатьох країн останніх десятиліть свідчать про усвідомлення важливого значення діяльності суспільного сектору у формі різноманітних добровільних об'єднань громадян.

Формування розгалуженої системи некомерційних громадських об'єднань в різних країнах є наслідком зміни якісних показників суспільства, яке спроможне впливати на політичне та соціально-економічне життя країни нарівні з державними інститутами, відповідно до загальних демократичних принципів. Діяльність підприємницьких організацій у комерційному секторі сьогодні розглядається багатьма країнами як невід'ємна складова ринкової економіки, а корпоративне управління, здійснюване в рамках діяльності комерційних організацій – як необхідна умова для розвитку приватного підприємництва, засіб підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках та поліпшення показників економічної діяльності в цілому.

В умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій в різних країнах все більшої актуальності набувають процеси координації державного та суспільного сектору з метою вирішення певних соціальних проблем, які виникають як наслідок реформаційних змін. В разі відсутності в державі ефективних механізмів її взаємодії із суспільством, спостерігається дуже низький, нестабільний та незбалансований рівень зв'язків між цими інститутами, який не відповідає інтересам а ні суспільства, а ні держави в цілому; а інститути, які мають бути покликаними опосередковувати такі зв'язки або нерозвинені, або відсутні взагалі. В такому випадку, держава неохоче підтримує бізнес (або підтримує певні пов'язані із державним апаратом бізнесові групи), а бізнес здебільшого обходить інтереси держави. Постійно відбувається боротьба груп інтересів. Ці групи отримують можливість прямо впливати на розробку законотворчих і урядових документів, лобіюючи свої інтереси через систему корумпованих установ та окремих її представників.

Система державного регулювання, як фактору організації національного господарства, повинна діяти за законами соціальної, ринкової і загальної природної доцільності. У сфері соціальних відносин державі так само потрібен внутрішній чутливий регулятор, який постійно визначав би, чого не вистачає, а що є в надлишку; який щоразу вимірював би баланс розвитку та рівень обмеженості тих чи інших благ. І наочно показував, як у кожному конкретному випадку необхідно будувати раціональну комбінацію всіх виробничих засобів і ресурсів. Таким регулятором сьогодні, безумовно, виступають добровільні об'єднання громадян та їх діяльність.

Державна політика регулювання національного господарства повинна розглядатися як опрідметнене ставлення держави до суб'єкта суспільних відносин, а критерії, за якими держава намагається впливати на поведінку суб'єкта повинні стати складовими її ідеології, стратегії та політики економічного розвитку.

Суспільство у взаємодії з державою можна розглядати як одну «велику людину», як макросуб'єкта, що прагне зберегти внутрішню рівновагу і намагається застосовувати різні, інколи навіть заборонені законом методи задля

забезпечення і підтвердження послідовності, цілеспрямованості, економічної доцільності щоденної людської поведінки, якщо регуляторні норми не вкладаються в критерії її економічності [5,с.89]. В таких умовах соціальні суб'єкти створюють власні «норми» своєї поведінки, які в результаті витісняють або формалізують і блокують дію офіційних норм, які неможливо виконати або виконання яких обходиться для суб'єктів соціальних відносин надто дорого.

Такі важливі соціально-психологічні, соціально-політичні та економічні аспекти не можуть залишитися поза увагою суб'єктів соціально-політичних відносин – добровільних об'єднань. Адже недосконала регуляторна політика взагалі може призвести до розпаду самої структури регуляторної системи та дестабілізації регуляторного середовища, до розладу процесу взаємодії суб'єкта і об'єкта регулювання, до дезорієнтування соціальних суб'єктів та економічної і політичної неспроможності інститутів держави.

Тобто в процесі соціально-політичних та економічних трансформацій в країні необхідно зважати на важливу закономірність: економічність і доцільність людських дій (фактори самоорганізації) неминуче підпорядковує адміністративно-формальний характер регуляторних норм (фактори організації). Якщо це відбувається, то державна регуляторна політика взагалі втрачає власні основи і, що головне, здатність ефективно корегувати в суспільно необхідному напрямі поведінку суб'єктів ринкових відносин, «виховувати» цивілізованого та відповідального суб'єкта ринку, формувати колективні та індивідуальні мотиви та цілі, які збігаються із загальносуспільними інтересами та є тотожними стратегічним засадам суспільного розвитку.

Якісний розвиток громадянського суспільства можливий лише за умов взаємодії механізмів соціальної самоорганізації, під якими розуміється діяльність добровільних об'єднань, та його державного регулювання та управління, що, у сучасних умовах, означає сполучення відповідального організаційного управління з боку державних органів влади, а також суспільних інститутів [11, с.90-92].

Так, громадянське суспільство, створюване зокрема і добровільними об'єднаннями в контексті участі у соціально-політичних трансформаційних процесах виконує ряд важливих функцій:

- контроль за дотриманням прав людини, укріплення законності та правопорядку;
- виховання правової грамотності населення;
- створення атмосфери громадянської участі в існуванні та розвитку держави, залучення різноманітних суспільних груп до соціально-політичного процесу;
- контроль та, у разі необхідності (наявності ситуацій підвищення повноважень, корупції тощо), обмеження влади чиновників;
- забезпечення гласності шляхом інформування суспільства.

Значення добровільних об'єднань для політичного та соціально-

економічного розвитку країни важко переоцінити, адже реалізація їх діяльності є тим самим чутливим індикатором трансформаційних змін, що відбуваються в державі, відповідно до якого повинна будуватися державна політика. Добровільні об'єднання, кожне в своїй сфері: громадські об'єднання – у галузі соціально-значимих відносин, господарські товариства – в економічній сфері, слугують єдиній найважливішій цілі: розвиток всіх галузей держави через задоволення суспільних, соціальних, економічних та інших інтересів її громадян.

Література

1. *Большой иллюстрированный словарь иностранных слов: 17 000 слов.* – М.: «Издательство АСТ»: ООО «Издательство Астрель»: «Русские словари», 2002. – 960с.
2. *Влада і суспільство: діалог через громадські ради: монографія / Шайгородський Ю. Ж., Андрійчук Т. С., Дідух А. Я. [та ін.] ; за заг. ред. Шайгородського Ю. Ж.* – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2011. – 148 с.
3. *Гоббс Т. Избранные произведения: В 2 т. Т. 2.* – М.: Мысль, 1964. – 748 с.
4. *Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій: монографія / В. Б. Дзюндзюк.* – Х.: ХарРІ УАДУ «Магістр», 2003. – 236 с.
5. *Дмитриченко Л.И. Государственное регулирование экономики: методология и теория: Монография.* – Донецк: Издательство «УкрНТЭК», 2001. – 329 с.
6. *Друкер. Питер Ф. Энциклопедия менеджмента.: Пер. с англ.* – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 432 с.: ил. – Парал. тит. англ.
7. *Енциклопедія державного управління. У 8 т. – Т. 8: Публічне врядування / наук.-ред. кол.: В. С. Загорський [та ін.]* – Львів: ЛРІДУ, НАДУ, 2011. – 712 с.
8. *Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління [текст]: підручник. / І. А. Ігнат'єва, О. І. Гарафонова* – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 600 с., с.49-56
9. *Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права.* – К.: ІДіП, ДП «Юридичне видавництво «Аста», 2004. – 328 с.
10. *Мальська М. П., Мандюк Н. Л., Занько Ю. С. Корпоративне управління: теорія та практика. Підручник.*– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 360 с.
11. *Онищенко О.А. Взаємодія факторів організації та самоорганізації національного господарства як запорука стабільного розвитку економіки країни //InternationalScientific-PracticalConferenceModernTransformationofEconomicsandManagementintheEraof Globalization: ConferenceProceedings. January 29, 2016. Klaipeda: BaltijaPublishing. – p. 89-92*
12. *Політологія: Навчальний посібник / Щедрова Г. П., Барановський Ф.*

В., Карчевська О. В., Мазур О. Г., Михайловская О. Г., Новакова О. В., Пашина Н. П., Пробийголова Н. В. – Луганськ: Вид-во СЛУІм. В.Даля, 2011. – 304 с.

13. Принципи корпоративного управління: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/corpmanagement>

14. Проблеми міжнародних відносин: [зб. наук.праць/ наук. ред. Канцелярук Б. та ін.]. – К.: КиМУ, 2012. – Вип. 5. – 451 с.

15. Тимцуник В. І. Публічне адміністрування: навчальний посібник / Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник. – Полтава: РВВ ПДАА, 2015. – 185 с.

16. Чиркин В.Е. Публичное управление: учебник / В.Е. Чиркин. – М: Юристь, 2004. – 475с.

17. Шлихтер А. «Третий сектор» (некоммерческий) и гражданское общество США / А. Шлихтер // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – №12. – С.31–39.

18. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 451 с.

19. Якобсон Л.И., Санович С.В. Смена моделей российского третьего сектора: фаза импортозамещения // Общественные науки и современность. 2009. №4. С. 22-23.

20. Ястремська О. М. Публічне адміністрування: навчальний посібник / О. М. Ястремська, Л. О. Мажник. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 132 с.

ПІСЛЯМОВА

В основі розвитку сучасного суспільства, економічного зростання і цивілізаційного розвитку ХХІ століття лежать хвилі базових інновацій, які реалізують наукові відкриття і великі винаходи. Зміна домінуючих поколінь техніки і технологій лежать в основі середньострокових циклів. Приблизно раз на півроку кластери базових інновацій в авангардних країнах визначають зміну технологічних чи економічних укладів при переході до наступного Кондратіївського циклу.

Висока хвиля епохальних базових інновацій демонструє собою перехід до чергового зверхдовгострокового цивілізаційного циклу, нового технологічного чи енергоекологічного способу виробництва, економічного чи соціокультурного укладу, геополітичного світовлаштуванню, що змінюють облік світу. Методологія інтегрального макропрогнозування, розроблена російськими вченими, дозволяє з високою мірою вірогідності проникнути у хвилі інновацій і попередні їх кризи, виробити стратегічні пріоритети трансформації економіки і суспільства.

Цей досвід є для нас надзвичайно корисним. Ця методологія синтезує теорію передбачення і вчення про цикли, кризи та інновації М.Кондратьєва і Й.Шумпетера, цивілізаційний підхід і вчення про соціокультурну динаміку П.Сорокіна і А.Тойнбі, вчення про ноосферу і гармонійну коеволюцію природи і суспільства В.Вернадського і Н.Моїсеєва, балансовий метод прогнозування і макромодельовання В.Леонтьєва. Методологія інтегрального макропрогнозування лежить в основі інноваційно-технологічного розвитку Росії з врахуванням світових тенденцій, що лежить в програмі, розробленій Глазьєвим.

З кінця ХХ ст. у світі розгортається глобальна цивілізаційна криза, яка знаменує собою занепад індустріальної цивілізації. Світ охопили хвилі енергоекологічної, демографічної, технологічної, фінансово-економічної, геополітичної і соціокультурної криз, що охопили весь глобальний простір і загрожують всьому людству. Ці кризи можуть бути подолані у другій третині ХХІ століття на основі високої хвилі епохальних і базових інновацій, результатом яких буде становлення гуманістично-ноосферної постіндустріальної цивілізації, ноосферного енергоекологічного способу виробництва і споживання, інтегрального економічного і соціоекономічного укладу, нової моделі глобалізації, багатопольярного світовлаштуванню, що базується на діалозі і партнерстві цивілізацій.

Технологічне відставання України від авангардних країн зростає, структура економіки України залишається деформованою, багато в чому має паразитичний характер з посиленням контролю ТНК і залежності від коливань кон'юнктури світового ринку. Науково-технічний, інноваційний і кадровий потенціал країни продовжує деградувати, зростає продовольча криза і хвиля інфляції. У довгостроковому інноваційному прогнозі розглядаються два сценарії.

При інерційному сценарії, тобто при несприятливих для країни тенденціях світової кон'юнктури і слабкому впливові держави будуть продовжуватися тенденції деградації, країна не зможе оволодіти хвилею епохальних і базових інновацій, і перетвориться на сировинний придаток і ринок збуту готової продукції, об'єкт експлуатації зі сторони більш енергійних передових цивілізацій. Подолати цю кризу країна зможе на основі вироблення та енергійної реалізації стратегії інноваційного прориву, який лежить в основі амбіційних задач підвищення економіки і соціальної трансформації на період до 2020 року.

Проте цей курс легше проголосити, чим реалізувати, так як він потребує наукової діагностики тенденцій і критичних ситуацій, що склалися, вироблення надійних шляхів і вирішення і цілеспрямованої діяльності на началах партнерства держави і бізнесу, науки, освіти. У цих умовах необхідна розробка державної антикризової програми, пов'язаної з довгостроковою інноваційною стратегією. Головним обмеженням на шляху економічного зростання та інноваційної трансформаційної економіки України стає скорочення чисельності і погіршення якості трудових ресурсів, вища освіта ще не забезпечує країну кадрами інноваторів - талановитих молодих вчених, конструкторів, інженерів, техніків, кваліфікованих робочих, менеджерів, тому для базових інновацій відсутні кваліфіковані інноваційні кадри.

Сценарій інноваційного прориву орієнтує на неодноразове підвищення продуктивності праці зайнятих на основі освоєння високоєфективних технологій шостого укладу, зсувів у структурі зайнятих на користь оброблювальних виробництв за рахунок скорочення надзвичайно роздутих, паразитуючих сфер обігу і управління, рішучого повороту вищої школи до підготовки нового покоління інноваторів. Іншими обмеженнями економічного зростання у довгостроковій підготовці стає природно-економічний фактор. Практично країна живе у кредит у майбутніх поколінь, а величезні рентні доходи у малій мірі використовуються для інноваційної модернізації економіки і покращення оточуючого середовища. Інноваційно-проривний сценарій передбачає послідовне проведення курсу на енергозбереження і подолання енергомарнотратства, збереження палива з врахуванням інтересів майбутніх поколінь, великомасштабну заміну палива альтернативним, екологічно чистими джерелами енергії – воднем і паливними елементами, відтворюваними джерелами енергії, зменшити викиди газів в атмосферу, що стане важливим кроком до формування енергоекологічного способу виробництва. Потрібні програми по збереженню і ефективного використання інших видів природних ресурсів, посилення охорони оточуючого середовища.

Слід відмітити, що в Україні ще зберігається низка галузей економіки, конкурентоспроможних на світовому ринку – паливно-енергетичний комплекс, чорна і кольорова металургія, хімічна, деревообробна, авіаційна й аерокосмічна промисловість, приладобудування, суднобудування, окремі сфери військово-промислового комплексу, що обумовлено стійким попитом на продукцію, насамперед, на зовнішньому ринку. В передових країнах

розгортається чергова технологічна революція. У XXI століття шостий технологічний уклад повинен стати укладом, що визначає конкурентоспроможність як виробництв, так і країн, що робить його визначальним для XXI століття. Україна ще, на жаль безнадійно відстала в освоєнні в розповсюдженні п'ятого технологічного укладу, так як критично застаріли основні фонди, вітчизняні товари і послуги витісняються не тільки з зовнішнього, але й з внутрішнього ринків. Необхідно провести інвентаризацію вітчизняного науково-технічного і винахідницького потенціалу і визначити ті вузькі ніші, в яких Україна поки що не може стати лідером, тому необхідно сконцентрувати ресурси держави і бізнесу, щоб забезпечити інноваційний прорив України у XXI століття. Освоєння проривних технологій шостого технологічного укладу – нанотехнології, біотехнології, інформаційно-комунікаційні технології, освіта, розвиток медицини, машинобудування, високотехнологічна, ефективна енергетика, виробництво продовольства, розвиток екологічно чистого транспорту, - всі ці напрямки повинні стати стрижнем перспективної інноваційно-інвестиційної стратегії держави і великих корпорацій.

Для реалізації інноваційного прориву необхідне інноваційне оновлення державної політики, неоліберальна політика держави і економіки, що повинно знайти себе у наступних першочергових кроках: 1) створення ефективного інноваційного законодавства, яке зараз практично відсутнє; 2) формування програми довгострокового прогнозування соціально-економічного, науково-технологічного і територіального розвитку України; 3) розробка і утвердження на високому рівні системи національних інноваційних програм і проектів, у повній мірі забезпечених ресурсами; 4) дієві стимули залучення інвестицій до інноваційних проектів шляхом податкових і митних преференцій для корпорацій, які приймають у них участь, створення міжнародної інноваційно-технологічної біржі і державної компанії відносно страхування інноваційних ризиків; 5) цільової підготовки кадрів, вчених, конструкторів, інженерів, менеджерів, державних службовців для реалізації інноваційних програм і проектів; 6) створення цільових оргструктур для реалізації стратегії інноваційного прориву компаній по національним інноваційним програмам і проектам, консорціумів, холдингів, стратегічних альянсів; 7) створення об'єднаної наукової ради з прогнозування, стратегічного планування та інноваційним програмам і проектам під керівництвом Президента країни.

Концепція вітчизняної інноваційної системи потребує свого доповнення за рахунок комплексної інституціоналізації на мікро-мезо-і макрорівнях, міжнародної інноваційної стратегії, а також заходів системної зовнішньоекономічної політики, направлених на стійке інновацій не позиціонування України у світовій політиці, вирішення тактичних і стратегічних задач у сфері міжнародної інноваційної співпраці на основі інтернаціоналізації та мобілізації ресурсів, реалізації міжнародних проектів і програм. При виборі стратегії інноваційного розвитку України розглядаються наступні варіанти: 1) інтеграція в глобальні інноваційні мережі; 2) створення кластеру інноваційних

технологій; 3) формування проривного інноваційного напрямку, який виступає основою міжнародної конкурентоспроможності, ефективним інструментом забезпечення адаптивності економічних систем до змін глобального середовища.

Саме публічне управління і адміністрування повинно зробити се, щоб Україна просунулася до інноваційного прориву України по всім напрямкам. Перехід України до європейських стандартів суспільних відносин, розбудова правової демократичної держави потребують наявності ефективної, гнучкої, пристосованої до нових викликів системи публічного управління та адміністрування. Підвищення ефективності та якості національної системи публічного управління та адміністрування є однією з головних умов забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни в цілому, а також основним чинником покращення добробуту громадян. Як відмічає Марина Лугиня, без створення державних інституцій з оцінки ефективності та запровадження програмування управлінської діяльності неможливо вести системне оцінювання програм.

На її думку, слід виділити основні складові концепції ефективності в національній системі державного управління: 1) критерії оцінювання ефективності державного управління та конкретні методи їх застосування на всіх управлінських рівнях (публічність, прогнозованість, верховенство права, якість регуляторної діяльності, контроль за корупцією, політична стабільність); 2) показники оцінювання (кількісні: економічні, фінансові; якісні: політичні, соціальні); 3) встановлення прямої та чіткої відповідальності всіх суб'єктів системи державного управління за належне управління та підвищення його ефективності; 4) усунення дублювання функцій між усіма інституціями управління в нормативних документах; 5) визначення головного уповноваженого органу влади щодо узагальнення, оцінювання та контролю за державними інституціями з питань їх ефективної діяльності. Такі складові повинні стати основою концепції ефективності в державному управлінні, бути затвердженими нормативно та отримати належне впровадження (Лугиня М.В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект / М.В.Лугиня // Автореферат дис.. на здобуття наук. ступеня канд.. наук з держ. управління. - Спеціальність 25.00.01 – теорія та історія державного управління. - Київ, 2016.- с.16.).

Розвиток ефективного державного управління та визначення його напрямів необхідно здійснювати у взаємодії держави, приватної сфери та громадян.

БАНАХ В. А. - доктор технічних наук., професор,
професор кафедри міського будівництва і господарства ЗДІА,
почесний професор ЗДІА,
дійсний член Академії будівництва України,
ректор Запорізької державної інженерної академії

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. **Аберкромби Н.** Социологический словарь: Пер. с англ. / Н. Аберкромби, С. Хилл, Б.Тернер; перероб. и доп. – М.: ЗАО Издательство «Экономика», 2004. – 620 с.
2. **Абдеев Р. Ф.** В защиту атрибутивной концепции информации / Р. Ф. Абдеев // Научные труды Московского лесотехнического института. – М.: 1984 – № 158.
3. **Абдеев Р. Ф.** Философия информационной цивилизации / Р. Ф. Абдеев. – М.: ВЛАДОС, 1994. – 336 с.
4. **Абрамов М. Г.** Человек и компьютер: от Homo Faber к Homo Informaticus / М. Г. Абрамов // Человек. - № 4.- С.127 - 134.
5. **Абрамов М. Г.** Интернет как инструмент трансформации личности / М. Г. Абрамов // Экология и жизнь. – 2006.- № 5.- С.38 - 41.
6. **Адамьянц Т. Д.** Социальные коммуникации / Т. Д. Адамьянц. - М.: Дрофа. - 2009.- 208 с.
7. **Ажажа М. А.** Человеческий капитал: теоретические основы и механизмы развития / М. А. Ажажа // Problems of spatial of socio-economic systems: economics, education, medicine [Monograph]. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole. 2015. - P.63 - 69.
8. **Акофф Р.** Планирование будущего корпорации. – М.: Прогресс, 1985.
9. **Аксьонова В. І.** Регулятивні можливості соціальної комунікації: соціально-філософський аналіз / В.І.Аксьонова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. пр. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013. – Вип. № 71 (4). – С.398 - 403.
10. **Алексеева И.** Возникновение идеологии информационного общества // Информационное общество. Вып. 1. М., 1999. То же [on-line]. Метод доступа: <http://www.iis.ru/events/19981130/alexeeva.ru.html>
11. **Аляев Г. Є.** Філософсько-логічні засади теорії інформації / Г.Є.Аляев // Проблеми інформаційного суспільства: соціально-правовий аналіз / Наукові статті та тези наукових повідомлень за матеріалами Круглого столу, 28 лютого 2013 р. – Полтава: ТОВ Фірма «Техносервіс», 2013. – 178 с.
12. **Ананьев Б. Г.** Человек как предмет познания / Б. Г. Ананьев.- Л.: ЛГУ, 1968. - 339 с.
13. **Андреев Э. М.** Социальные проблемы интеллектуальной уязвимости и информационной безопасности / Э. М. Андреев, А. В. Миронов // Соц.-гуманитар. знания, - 2000. - № 4. - С.169 -1 79.
14. **Андрос Є. І.** Проблема свободи у контексті раціоналізації людського буття / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Т. В. Лютий та ін. // Людина в цивілізації ХХІ століття: проблема свободи. – К.: Наук. думка, 2005. – С. 127 - 174.
15. **Андрущенко В. П.** Організоване суспільство: проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально-філософського аналізу / В. П. Андрущенко. –

К.: ТОВ «Атлант ЮЕМСІ», 2006. – 502 с.

16. Aandriukaitiene Regina. Connections of social responsibility, ethics and sustainability principles in the context of enhancing the organization's reputation // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy: [GS Sciences etc.] – Zaporizhzhya: publishing ZDIA, 2016. - issue 64. - 157-167.

17. Анилионис Г. П. Глобальный мир: единый и разделенный. Эволюция теорий глобализации / Г. П. Анилионис, Н. А. Зотова. – М.: Междунар. отношения, 2005. – 676 с.

18. Араева Л. А. Научная и образовательная парадигма XXI века // Известие Международной академии наук высшей школы. Научный и общественно-информационный журнал. – 2005. - № 3 (33). – С. 109-118.

19. Арефьев П. Г. Интеграция российского академического сообщества в глобальные коммуникации // Социологический журнал. 2001. N 2. То же [online]. Метод доступа: <http://www.nir.ru/Socio/scipubl/sj/sj2-01aref.html>

20. Аристотель. Метафизика // Аристотель. Сочинения: В 4-х т. – Т.4. / Пер. с древнегреч. – М.: Мысль, 1975. – С.63-367.

21. Аристотель. Метафизика // Сочинения: В 4-х т. – М.: Мысль, 1976. – Т.1. – 552 с.

22. Архипова Є. О. Синергетичний вектор експлікації безпеки та небезпеки в інформаційному суспільстві» / Є. О. Архипова // Мультиверсум: Філософський альманах / Гол. ред. Лях В. В. - Вип 4 (102). – К.: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2011. – 240 с.

23. Атаманчук Г. В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы): учебное пособие.- М.: ОАО НПО «Экономика», 2000.- 302 с. (Энциклопедия управленческих знаний).

24. Афанасьев В. Г. Системность и общество. - М.: Политиздат, 1980.- 368 с.

25. Багдасарьян Н. Г. Виртуальная реальность: попытка типологизации / Н. Г. Багдасарьян, В. Л. Силаева // Филос. науки. - 2005. - № 6. - С. 39-59.

26. Bazaluk O., Blazhevich T. Cosmic Education: Formation of a Planetary and Cosmic Personality / Philosophy and Cosmology, Vol. 12. – Kiev: ISPC, 2013. – P.147–160.

27. Bazaluk Oleg. The basic postulates of the universal evolution model «Evolving matter» / Philosophy and Cosmology, Vol. 14. – Kyiv: ISPC, 2015. – P. 11-20.

28. Bazaluk Oleg. The Theory of Evolution / Philosophy and Cosmology, Vol. 15. – Kyiv: ISPC, 2015. – P. 25-33.

29. Базалук О. А. Философия образования в свете новой космологической концепции. Учебник / Олег Базалук. – Киев: Кондор, 2010. – 458 с.

30. Базалук О. Формування образу людини майбутнього як стратегічна мета філософії освіти / О. Базалук // Освіта і управління – 2010. - Т. 13. № 2/3 - С.49-55.

31. Базалук О.А. Философия образования. Формирование личности

планетарно-космического типа / Олег Базалук / Русский космизм: прошлое, настоящее и будущее: материалы Международной научно-практической конференции. – Орёл: Издательство ООО «Модуль-К», 2011. – С.169-185.

32. Базалук О. О., Юхименко Н. Ф. Філософія освіти: Навчальний посібник / О. О. Базалук, Н. Ф. Юхименко. – К.: Кондор, 2010. – 164 с.

33. Базалук О. О., Юхименко Н. Ф. Основні світоглядні аспекти філософії освіти в сучасній Україні / О. О. Базалук, Н. Ф. Юхименко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права / Серія «Філософські науки» – Київ: КУТЕП, 2010. – Випуск 8. – С. 57-71.

34. Бард А., Зодерквист Я. Нетократия. Новая правящая элита и жизнь после капитализма / пер. с англ. – СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2004. - С.7.

35. Барух Л. Нематериальные активы. Управление, измерение, отчетность. – М.: ИД «Квинто-Консалтинг». – 2003. – 240 с.

36. Бауман З. Текущая современность / Зигмунт Бауман / Пер. с англ. под ред. Ю. В. Асочакова. – СПб.: Питер, 2008. – 240 с.

37. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман; под. ред. В. Л. Иноземцева.- М.: Логос, 2002.- 390 с.

38. Бельшева И. В., Козлов Н. А. Нематериальные активы компании: классификация и учет // Акционерное общество: вопросы корпоративного управления. 2008. № 4. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.aojournal.ru/journal/lib/archive/detail/ArticleID/38/АПРЕЛЬ-4-47-2008>

39. Бевзенко Л. Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций / Любовь Дмитриевна Бевзенко. – К.: Институт социологии НАН Украины, 2002. – 437 с.

40. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну / У. Бек. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.

41. Бек У. Космополитическое мировоззрение / У. Бек. - М.: Центр. исслед. постиндустриального об-ва, 2008.- 311 с.

42. Бэкон Ф. Новый органон / Ф. Бэкон. – Сочинения в 2-х т. – Т. 2. – М.: Мысль, 1972. – С. 5.

43. Белл Д. Эпоха разобщенности / Д. Белл, В. Иноземцев. - М.: Центр. исслед. постиндустриального об-ва, 2007. - 304 с.

44. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе / под ред. П. С. Гуревича. – М.: Прогресс, 1986. – 450 с.

45. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999. – 787 с.

46. Бергер П. Социальное конструирование реальности: Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман; [пер. с англ. Е. Руткевич]. – М.: Медиум, 1995. – 323 с.

47. Берталанфи Л. Общая теория систем – обзор проблем и результатов / Л. Берталанфи // Системные исследования. Ежегодник 1969 г. – М.: Наука, 1969. – 424 с.

-
48. **Берталанфи Л.** История и статус общей теории систем / Л. Берталанфи // Системные исследования. – М., 1979. – С.20-38.
49. **Бех В. П.** Социальный организм: философско-методологический анализ / В. П. Бех. – Запорожье: Тандем - У, 1998. – 186 с.
50. **Бех В. П.** Философия социального мира: гносеологический анализ / В. П. Бех. – Запорожье: Тандем-У, 1999. – 284 с.
51. **Бех В. П.** Человек и Вселенная: когнитивный анализ: Монография. – 2-е изд. доп. – Запорожье: Просвіта, 2007. - 148 с.
52. **Бех Ю. В.** Філософія управління соціальними системами: монографія / Ю. В. Бех; К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 623 с.
53. **Бех Ю. В., Калініченко Б. М.** Влада ЗМІ в системі соціального управління: [монографія] / За наук.ред. В.П.Бежа, В.П.Бех (голова), Ю. В. Бех, Б. М. Калініченко. – Черкаси: Видавець ФОП Гордієнко, 2014. – 336 с.
54. **Бех Ю. В.** Ідеологія як семантичний фільтр філософського аналізу загальної теорії управління / Ю. В. Бех // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. / Гол. ред. В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: ЗДІА. – 2012. – Вип. 51. – С.199-204.
55. **Бех Ю. В.** Саморозгортання соціального світу: Монографія / Ю. Бех. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 248 с.
56. **Бехманн Х.** Современное общество: общество риска, информационное общество, общество знаний / Х. Бехманн. - М.: Логос, 2010.- 248 с.
57. **Білогур В. Є.** Формування концепції цілісної особистості: теоретико-методологічні виміри / Білогур В. Є. // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2014.- № 59. - С.192-203.
58. **Білогур В. Є.** Світоглядні орієнтації студентів: тенденції змін у трансформаційному суспільстві: [Монографія] / В. Є. Білогур. – Дніпропетровськ: Пороги, 2011. – 311 с.
59. **Білоус В. С.** Синергетика і самоорганізація в економічній діяльності: навч. посібник / В. С. Білоус.– К.: КНЕУ, 2007. – 372 с.
60. **Блюмин А. М., Феоктистов Н. А.** Мировые информационные ресурсы: Учебное пособие / А. М. Блюмин, Н. А. Феоктистов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашкови и К», 2015. – 384 с.
61. **Бодалев А. А.** Личность и общение / А. А. Бодалев. - М.: Междунар. пед. акад, 1995. - 328 с.
62. **Бодрийяр Ж.** Система вещей / Ж. Бодрийяр. - М.: Рудомино, 2001. - 218 с.
63. **Бодрийяр Ж.** Симулякры и симуляции / Ж. Бодрийяр // Философия эпохи постмодерна: сб. переводов и рефератов. - Минск: Красико-принт, 1996. - С. 32 - 47.
64. **Бойко А. І.** Філософія модернізації освіти в системі ринкових трансформацій: світоглядно-філософ. аналіз / А. І. Бойко. - К.: Знання України,

2009. - 379 с.

65. Бондаренко С. В. Социальные мифы «электронной демократии» / С. В. Бондаренко / Журн. социологии и социальной антропологии. - 2004. - № 4. - С. 209-213.

66. Бондаренко С. В. Социальная структура виртуальных сетевых сообществ / С. В. Бондаренко. - Ростов-на-Дону: Изд-во Ростов. ун-та, 2004. - 320 с.

67. Бородина Н. А. Социально-философский анализ информатизации образования: автореф. дис..... канд. филос. наук.- 09.00.11 / Н.А.Бородина. - Ростов-н/Дону, 2012. - 26 с.

68. Брандман Э. М. Глобализация и информационная безопасность / Э. М. Брандман. - Философия и общество.- М.: 2006.- №1.- С.31-41.

69. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV-XVIII вв. в 3 т. – Т 2.: Пер. с фр. – Игры обмана. – М.: Прогресс, 1988. – 632 с.

70. Буданов В. Г. Методология и синергетика в постнеклассической науке и в образовании / Владимир Григорьевич Буданов. – М.: Лиبراком, 2009. – 240 с.

71. Бургин М. С. Информационные триады / М. С. Бургин // Филос. и социол. мысль. – 1993. – № 7 - 8. – С. 243 - 246.

72. Бурдье П. Практический смысл / Пьер Бурдье (Pierre Bourdieu) / Пер. с фр.: А. Т. Бикбов, К. Д. Вознесенская, С. Н. Зенкин, Н. А. Шматко – СПб: Алетейя, 2001. – 562 с.

73. Вайнштейн Г. Интернет как фактор общественных трансформаций / Г. Вайнштейн // Г. Вайнштейн // Мировая экономика и междунар. отношения. - 2002. - № 7. - С.16 - 27.

74. Валента Ф. Управление инновациями / Ф. Валента. – М.: Прогресс, 1985. – 137 с.

75. Валлерстайн И. Миросистемный анализ. Введение / И. Валлерстайн. - М.: Территория будущего, 2006. - 248 с.

76. Василевский Э. Информационные технологии: масштабы и эффективность использования // Междунар. экономика и междунар. отношения. – 2006. - № 5. – С. 3-9.

77. Василькова В. В. Порядок и хаос в развитии социальных систем: (Синергетика и теория социальной самоорганизации) / В. В. Василькова [оформл. обложки С. Шапиро, А. Олексенко]. – СПб.: Издательство «Лань», 1999. – 480 с.

78. Ваттимо Дж. Прозрачное общество / Дж. Ваттимо. - М.: Логос, 2002. - 128 с.

79. Вашкевич В. М. Історична свідомість сучасної молоді: до методології дослідження / В. М. Вашкевич // Вища освіта України. – 2005. – № 4. – С.74-79.

80. Вашкевич В. М. Складові сучасної наукової картини світу / В. М. Вашкевич // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип. № 112.

81. Вашкевич В. М. Історична еволюція наукової картини світу / В. М. Вашкевич // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип. № 109.

82. Вашкевич В. М. Особливості міфічного світогляду в історичній еволюції наукової картини світу / В. М. Вашкевич // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип. № 108.

83. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера / Владимир Иванович Вернадский. – М.: Айрис Пресс, 2007. – 576 с.

84. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление / Владимир Иванович Вернадский. – М.: Наука, 1991. – 272 с.

85. Вершинская О. Н. Информационно-коммуникационные технологии и общество / О. Н. Вершинская.- М.: Наука, 2007.- 203 с.

86. Винер Н. Человек управляющий. – СПб: Питер. – 2001. – 288 с.

87. Воловик В. І. Соціальна філософія: Монографія / В. І. Воловик, М. А. Лепський, Т. І. Бутченко, О. В. Краснокутський. – Запоріжжя: Просвіта, 2011. – 376 с.

88. Воловик В. І. Ідеологія державотворення і основні фактори її розвитку / В. І. Воловик / Культурологічний вісник: [наук.-теорет. щорічник Нижньої Наддніпряни]. – Запоріжжя: 2001. – Вип.7. – С. 62 – 65

89. Воронкова В. Г. Управление как единый социальный организм / В. Г. Воронкова // Нова парадигма: [Альманах наукових праць]. - Запоріжжя, 1999. - Вип. 10.- С. 8 - 19.

90. Воронкова В. Г. Метафізичні виміри людського буття / В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: Павел, 2000. – 176 с.

91. Воронкова В. Г. Філософія: Навч. посібник / В. Г. Воронкова. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 526 с.

92. Воронкова В. Г. Співвідношення людини і соціуму як своєрідна іманентна суперечливість самої людини / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.]- Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2010. - Вип. 42.- С. 14 - 24.

93. Воронкова В. Г. Нелінійно-синергетична методологія аналізу інформаційного суспільства / В. Г. Воронкова // Право на інформацію в громадянському суспільстві. Проблеми захисту інформаційного суверенітету держав: Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21 квітня 2016 р.). / За заг. ред. к.і.н., доц. О. Ю. Кондратенка. – К., 2016. – С.7-13.

94. Воронкова В. Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри. [Монографія] / В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010. – 272 с.

95. Воронкова В. Г. Гуманістичні засади державного управління / В. Г. Воронкова // Аналітика і влада: [журн. експерт.-аналіт матеріалів і наук. пр.]- Ін-ту пробл. держ. упр. та місц. самоврядування Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К.: НАДУ, 2012. - № 6.- С. 89 - 96.

96. Воронкова В. Г.Формирование нового мировоззрения, нового

человека, нового общества будущего: [Монография] / В. Г. Воронкова / Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях // Под ред. О. А. Базалука. – К.: Издательский дом «Скиф». – 2012. – Т.2. – С.134-152.

97. Воронкова В. Г. Філософія розвитку сучасного суспільства: теоретико-методологічний контекст. Монографія / Валентина Григорівна Воронкова. – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2012. – 262 с.

98. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації / В. О. Нікітенко // Гілея (науковий вісник): зб. наук.пр. - К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР». - 2013. - Вип.72. - С. 487-492.

99. Воронкова В. Г. Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип. № 86 (7). – С. 198 - 203.

100. Воронкова В. Г. Формування інформаційної культури молоді в сучасних умовах: напрями, проблеми та перспективи розвитку / В. Г. Воронкова // 69-та науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів та студентів. Матеріали конференції (3-5 грудня 2014 р. Частина II. – Одеса: РВЦ ОНАЗ ім.О. С. Попова, 2014. - С.110 - 113.

101. Воронкова В. Г. Концепции взаимосвязи человека, сознания, разума в контексте виртуально-информационного пространства / В. Г. Воронкова // PHILOSOPHY & COSMOLOGY. - Kyiv, 2014. – С. 170-182.

102. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства / В.Г.Воронкова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2015. – Вип. № 93 (2). – С. 174-179.

103. Воронкова В. Г. Філософія інформаційного суспільства в Україні: проблеми, перспективи розвитку / В. Г. Воронкова // Матеріали XX науково-технічної конференції студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів ЗДІА. - Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2015. - С. 3.

104. Воронкова В. Г. Гражданское общество как парадигма, концепт и конструкт социально-философского дискурса / В. Г. Воронкова // PHILOSOPHY & COSMOLOGY. - Kyiv, 2015 (vol.15). - С. 198 - 215.

105. Воронкова В. Г., Куцепал С. В. Яким бути спеціалісту інформаційного суспільства та епохи Інтернету: концептуалізація та тенденції [Текст] / В. Г. Воронкова, С. В. Куцепал // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. - № 63. – С.16 - 24.

106. Воронкова В. Г. Філософія інформаційного суспільства в Україні: проблеми, перспективи розвитку / В. Г. Воронкова // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретичні і практичні засади формування інформаційного суспільства в Україні як фактор сталого розвитку сучасного соціуму», проведеної 23-24 квітня 2015 р. в ЗДІА // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. –

Запоріжжя: ЗДІА, 2015. - № 61. - С.254 - 255.

107. Воронкова В. Г., Соснін О. В. Формування інформаційного суспільства в Україні: виклик чи потреба часу? / В. Г. Воронкова, О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. - № 60. - С. 13 - 24.

108. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць / гол. ред. проф. В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво «Гілея», 2015. – Вип.93. – С. 174-179.

109. Воронкова В. Г. Філософія інформаційного общества в контексте глобалізаційних процесів сучасності / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. - № 61. - С.13 - 23.

110. Воронкова Валентина. Особливості сучасної адміністративної парадигми менеджменту та її вплив на інноваційний тип розвитку організації в умовах глобалізації / Валентина Г. Воронкова // *Economiczno-spoeczne uwarunkowanie rozwoju gospodarczego – zaradzania informacja i nowymi technologiami* / pod redakcja prof. Dr.hab. Marina Duczmala.- *Wiszzej szkoly zaradzania i administracji w Opole*, 2015. - 507 pp. – P.404-412.

111. Воронкова В. Г. Адміністративная деятельность как объект саморефлексии руководителя / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць / гол. ред. проф. В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво «Гілея», 2015. - Вип.100 (9). - С.91-97

112. Воронкова В. Г., Білогур В. Е. Становление и развитие интернет-экономики в проблемном поле глобалізованого соціума / В.Е.Білогур // *Conferences Proceeding of the International Scientific Conference Problems and Prospects of Territories Socio-Economic Development (April 14-17, 2016 Opole, Poland)*. The Academy of Management and Administration in Opole, 2016.- 220 p..

113. Voronkova Valentina. The Formation of the Concept of Noosphere Development of Modern Society in the Conditions of Information Society / Valentina Voronkova // *Philosophy and Cosmology*, Vol. 16. – Kyiv: ISPC, 2016. – P. 179 - 191.

114. Voronkova Valentina, Maksimenyuk Marina, Nikitenko Vitalina. Humanistic Management in the Context of Philosophic Anthropology: Human Dimension / Valentina Voronkova, Marina Maksimenyuk, Vitalina Nikitenko // *Intellectual Archive*, Vol. 5, No. 1. - Ontario, Kanada, 2016. – P.37 - 48.

115. Воронкова В. Г., Максименюк М. Ю. Саморозгортання організації як складної ієрархічної системи в умовах стохастичності інформаційного суспільства / В. Г. Воронкова, М. Ю. Максименюк // К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип.111.

116. Воронкова В. Г., Андрюкайтене Регіна, Максименюк М. Ю., Нікітенко В. О. Формування концепції гуманістичного менеджменту та її вплив на розвиток людського потенціалу в умовах сучасного інформаційного суспільства, глобалізації та євроінтеграції / В. Г. Воронкова, М. Ю.

Максименюк, В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. - випуск № 65. - С.13-26.

117. Воронкова В. Г. Концептуалізація інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. - випуск № 66. - С. 13-26.

118. Воронкова В. Г., Ажажа М. А. Формирование концепции ноосферного развития современного социума: теоретико-методологический контекст / В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа // Веснік Брэсцкага ўніверсітэта. Серыя 1. Філасофія. Паліталогія. Сацыялогія. - Брест, 2016 .- № 1.- С.19-26.

119. Воронкова В. Г., Ажажа М. А., Андрыюкайтене Регина. Развитие туризма в условиях культурной глобализации и информационного общества: кросскультурный анализ / В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа, Регина Андрыюкайтене // MOKSLAS IR PRAKTIKA: aktualijos ir perspektyvos MOKSLINIŲ STRAIPSNIŲ RINKINYS KAUNAS 2016. - С. 95-100.

120. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція і нова наднаціональна реальність / В. Г. Воронкова // VERSUS: Мелітополь: Вид-во нац. пед університету ім. Богдана Хмельницького. - 2016. - № 7. - С. 20 - 25.

121. Voronkova Valentina. Receptions of human dimension in the context of anthropological discourse of humanistic management / Valentina Voronkova // Future Human Image

122. Воронкова В. Г., Максименюк М. Ю., Нікітенко В. О., Муц Луай Файсал. Публічне адміністрування у проблемному полі викликів інформаційного суспільства: теоретико-методологічні виміри / В.Г.Воронкова, М. Ю. Максименюк, В. О. Нікітенко, Муц Луай Файсал // Час вибору: виклики інформаційної епохи: [монографія]. – Одеса, Факультет правової політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія». - Одеса, 2016.

123. Воронкова В. Г. Основні мегатренди і маркери у проблемному полі глобального інформаційного суспільства / В. Г. Воронкова // V Международная научно-практическая конференция « Экономика и управление в условиях построения информационного общества» 5-6 апреля 2016 года.- Одесса: ОНАС им. А. С. Попова. – С.12-16.

124. Гавриленко И. Сетевое общество как понятие, образ и историческая перспектива / И. Гавриленко // Социология: теория, методы, маркетинг. - 2012.- № 1. - С. 62 - 81.

125. Гадамер Х. - Г. Истина и метод: опыт философской герменевтики / Х.-Г. Гадамер. - М.: Прогресс, 1988. - 704 с.

126. Гегель Г. В. Ф. Философия права [пер. с нем.; ред. и сост. Д. А. Керимов и В. С. Нерсесянц; авт. вступ. ст. и примеч. В. С. Нерсесянц].- / Г. В. Ф. Гегель.- М.: Мысль, 1990.- 526 с.

127. Гегель Г. В. Ф. Наука логики / Г. В. Ф. Гегель. Энциклопедия философских наук. Т. 1. - М.: Мысль, 1974. - 452 с.

-
- 128. Гегель Г. В. Ф.** Философия религии. В 2-т.- М., 1977. - Т.2. - С. 331
- 129. Гегель Г. В. Ф.** Феноменология духа / Г. В. Ф. Гегель. Соч. Т.IV. - М.: ИФ АН СССР, 1959. - 347 с.
- 130. Гегель Г. В. Ф.** Энциклопедия философских наук: в 2-х т. / Георг Вильгельм Фридрих Гегель; [отв. ред. и вступ. статьи Е. П. Ситковский]; АН СССР. Ин-т философии. - М.: Мысль, 1974 -1975. - (Филос. наследие). - Т. 1. Наука логики. - 1974. - 452 с.
- 131. Гидденс Э.** Последствия модернити / Э. Гидденс // Новая постиндустриальная волна на Западе. - М.: Academia, 1999. - С.101-122.
- 132. Герасимова Е. М.** Технологічна реальність масових комунікацій як ресурсна можливість розвитку освіти постмодерну / Е. М. Герасимова // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. - К.: НАУ, 2015. - №1 (21). - С.13.
- 133. Гаєвська О. Б.** Управління як соціальний феномен / О. Б. Гаєвська. - К.: КНЕУ, 2000 - 168 с.
- 134. Гаєвська О. Б.** Наука соціального управління в системі професійної підготовки / О. Б. Гаєвська // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія: щокв. наук.-практ. журн.: [наук. вид.]. - 2014. - № 3. - С. 105-113.
- 135. Гапоненко А. Л., Орлова Т. М.** Управление знаниями. Как превратит знания в капитал / А. Л. Гапоненко, Т. М. Орлова. - М.: Эксмо, 2008, - 400 с.
- 136. Гейтс Б.** Бизнес со скоростью мысли. Изд. 2. М.: ЭКСМО-Пресс, 2001.
- 137. Гердер И. Г.** Идеи к философии истории человечества: Пер. и примеч. А. В. Михайлова. - М.: Наука, 1977. - 704 с.
- 138. Гидденс Э.** Ускользящий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / Гидденс Э. [Пер. с англ.] - М.: Издательство «Весь Мир», 2004. - 120 с.
- 139. Глобалистика:** Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Гл. ред.: И. И. Мазур, А. Н. Чумаков. - М. - СПб.- Н.- Й.: ИЦ «ЕЛИМА», ИД «Питер», 2006. - 1160 с.
- 140. Головкин Б.** Информационный менеджмент массовой коммуникации. - М.: «ИЛЕКСА». - Ставрополь «Сер. ВИС. ШКОЛА», 2005. - 124 с.
- 141. Горский Ю. М.** Гомеостатика: модели, свойства, патологии / Ю. М. Горский // Гомеостатика живых, технических, социальных и экологических систем. - Новосибирск: Наука, Сиб. отд., 1988. - 322 с.
- 142. Григор О. О.** Європейський досвід побудови інформаційного суспільства // Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський Союз. Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю (29 травня 2002. р., Київ). - Том 2 // За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. - К.: Вид-во УАДУ, 2002. - 392 с.
- 143. Гринберг А. С.** Информационный менеджмент: учеб. пособие / Гринберг А. С., Король И. А. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 415 с.
- 144. Гриценко О. А., Павловська Л. М.** Вплив інформаційних

комунікацій на економічні цінності суспільства / О. А. Гриценко, Л. М. Павловська // Проблеми інформаційного суспільства: соціально-правовий аналіз/ Наукові статті та тези наукових повідомлень за матеріалами Круглого столу, 28 лютого 2013 р. – Полтава: ТОВ Фірма «Техносервіс», 2013. – 178 с.

145. Грядущее информационное общество / ред. А. А. Лазаревич, А. В. Ханкевич, Д. И. Широканов. – Минск: Белорусская наука, 2006. – 392 с.

146. Губанов Д. А., Новиков Д. А., Чхартишвили А. Г. Социальные сети: модели информационного влияния, управления и противоборства. – М.: МЦНМО, 2010.- С. 3.

147. Гуманітарне знання у соціально-правовому дискурсі [Текст]: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 31 жовтня 2014 р. / Ред. кол. Гуторова Н. О., Куцепал С. В., Лебеденко С. О., Перебийніс Ю. В.; НОУ імені Ярослава Мудрого; ПЮІ – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2014. – 312 с.

148. Гуревич П. С. Новая технократическая волна на Западе. – М.: Прогресс, 1986. – 450 с.

149. Гусев С. С. Коммуникативная природа субъективной реальности. Статья первая / С. С. Гусев // Эпистемология и философия науки. 2004. – № 2. – С. 15-38.

150. Гуткина И. М. Человек в пространстве информационной культуры // Информационная цивилизация: пространство, культура, человек / Под ред. Устьянцева В. Б. – Саратов, 2000. – 169 с.

151. Гэлбрейт Джон Кеннет. Новое индустриальное общество / Джон Кеннет Гэлбрейт [пер. с англ.]. – М. - СПб.: АСТ, Транзит книга, 2004. - 602 с.

152. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество / Дж. Гэлбрейт. - М.: Прогресс, 1976. - 264 с.

153. Дайзард У. Наступление информационного века / У. Дайзард // Новая технократическая волна на Западе. - М.: Прогресс, 1986. - С.343-344.

154. Даніл'ян В. О. Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз): дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / Даніл'ян Вадим Олегович. – Х., 2006. – 200 с.

155. Дебор Г. Общество спектакля / Г. Дебор. - М.: Логос: Радек, 2000. - 184 с.

156. Делез Ж. Логика смысла / Ж. Делез, Ф. Гваттари. - М.: Академия, 1995. - 298 с.

157. Делез Ж. Что такое философия? / Ж. Делез, Ф. Гваттари.- М.; СПб.: Алетейя, 1988. - 288 с.

158. Денисова А. А. Нетократия как стратегический субъект 21 века // «Проблема субъектов российского развития». – Материалы Международного форума «Проекты будущего: междисциплинарный подход» 16-19 октября 2006, г. Звенигород / Под ред. В. Е.Лепского. - М.: «Когито-Центр», 2006. - С. 48-57.

159. Диббелл Дж. Конец виртуального сообщества? [On-line]. Метод доступа: <http://www.intellectualcapital.ru/iss3-1/icopin1-1.htm>

160. Дзьобань О. П., Соснін О. В. Інформаційна безпека: нові виміри

загроз, пов'язаних із інформаційно-комунікаційною діяльністю / О. П. Дзьобань, О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії»: Збірник наукових праць / Під ред. В. Г. Воронкової. - Випуск 61. - Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2015. – С. 24-34.

161. Дзьобань О. П. Зародження концептуальних підходів до розуміння сутності і специфіки інформаційного суспільства / Дзьобань О. П., Кальницький Е. А. // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. — Х.: Право, 2013. - Вип. 5 (19). - С. 3-15.

162. Дзьобань О. П. Національна безпека України: концептуальні засади та світоглядний сенс: монографія / Дзьобань О. П. – Х.: Майдан, 2007. – 284 с.

163. Дзьобань О. П. Філософія інформаційного права: світоглядні й загальнотеоретичні засади: монографія / Дзьобань О. П. - Харків: Майдан, 2013. - 360 с.

164. Дзьобань О. П. Інформаційне суспільство як новий спосіб соціальної взаємодії / О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко // Правова інформатика.- № 1 (41), 2014. - С. 3-11.

165. Дзьобань О. П. Соціокультурний простір інформаційного суспільства як середовище буття сучасної людини / Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. - Х.: Право, 2014. - № 2 (21). — С. 12 - 21.

166. Дзьобань О. П. Маніпулятивний характер інформаційного середовища сучасного суспільства / О. П. Дзьобань // Інформація і право. - К., 2014. - № 3 (12). - С. 3-12.

167. Дзьобань О. П. Філософсько-правовий дискурс права людини на інформацію в інформаційному суспільстві / О. П. Дзьобань // Зовнішні справи. - 2014. - № 12. - С. 41-45.

168. Дзьобань О. Інформаційне суспільство як мережево-комунікативний простір управління / О. Дзьобань, О. Соснін // Віче. - 2015. - № 10. - С. 7-13.

169. Диббелл Дж. Кінець виртуального союзу? [On-line]. Метод доступу: <http://www.intellectualcapital.ru/iss3-1/icopin1-1.htm>

170. Емелин В. Информационные технологии в контексте постмодернистской философии: Автореферат дисс. ... кандидата философских наук. М.: МГУ, 1999. То же [on-line]. Метод доступу: http://www.geocities.com/emelin_vadim/abstract.htm

171. Дмитренко Я. Гости из будущего / 2000. №25(777) 24 — 30 июня 2016 г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.2000.ua/v-nomere/derzhava/realii/gosti-iz-buduwego.htm>

172. Добронравова И. С. Синергетика: становление нелинейного мышления / Ирина Серафимовна Добронравова. – К.: Лыбидь, 1990. – 152 с.

173. Додонов Р. А. Теория ментальности: учение о детерминантах мыслительных автоматизмов / Р. А. Додонов. – Запорожье: РА «Тандем-У»,

1999. – 264 с.

174. Додонова В. І. Постнекласичний дискурс соціальної раціональності: [Монографія] / В. І. Додонова; ДонНУ. - Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2011. – 340 с.

175. Доклад о развитии человека 2011. Устойчивое развитие и равенство возможностей: лучшее будущее для всех / Пер. с англ.; ПРООН. - М.: Весь мир, 2011. - 188 с.

176. Донникова И. А. Культурогенная сущность социальной самоорганизации: [Монография] / Ирина Анатольевна Донникова. – Одесса: Печатный дом, 2011. – 280 с.

177. Дольська О. О. Філософія як пізнання і спосіб життя: за матеріалами XXIII Всесвітнього Філософського Конгресу (Афіни. Греція. 4-10 серпня 2013 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/philosophy/language/uk/vsesvitnij-filosofskij-kongres/>

178. Дротянко Л. Г., Жолдоков В. О. Мультикультуралізм кромунікативних процесів у глобалізованому світі / Л. Г. Дротянко, В. О. Жолдоков // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія.- К.: 2012.- Вип. 1 (15). - С.5-6.

179. Друкер П. Ф. Задачи менеджмента в XXI веке / Питер Ф. Друкер; [пер. с англ. и ред. Н. М. Макаровой]. - М.: Изд. дом «Вильямс», 2007. - 276 с.

180. Дубов Д. В. Ширококутний доступ до мережі Інтернет як важлива передумова інноваційного розвитку України: аналіт. Доп. / Д. В. Дубова, М. А. Ожеван. - К.: НІСМД, 2013. – 108 с.

181. Дударева І. В. Соціальний та соціетальний капітали сталого розвитку суспільства / І. В. Дударева // Сталий розвиток суспільства: Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М. А., Дударева І. В.]; за заг. ред. М. А. Лепського. – Запоріжжя: КСК-Альянс, 2015. – С. 38-47.

182. Дударева І. В. Сталий розвиток громади як фактор регіонального управління / І. В. Дударева, Д. О. Парасюк // Сталий розвиток суспільства: Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М. А., Дударева І. В.]; за заг. ред. М. А. Лепського. – Запоріжжя: КСК-Альянс, 2015. – С. 63-76.

183. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение / Пер. с франц. – М.: Канон, 1995. – Т.4. – 440 с.

184. Еляков А. Д. Современная информационная революция / А. Д. Еляков.- Социолог. исслед. - 2003. - № 10. - С. 29 - 38.

185. Емелин В. Информационные технологии в контексте постмодернистской философии: Автореферат дисс. ... кандидата философских наук. М.: МГУ, 1999. То же [on-line].

Метод доступа: http://www.geocities.com/emelin_vadim/abstract.htm

186. Емельянович И. Технологические уклады в мировой экономике / И. Емельянович // Наука и инновации. - 2007. - № 2. - С.64 - 68.

187. Єрмоленко А. М. Комуникативна практична філософія / А. М. Єрмоленко. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.

-
- 188. Єрмошенко М. М., Канигін В. М., Грабенко А. М.** Концепція національної інформаційної політики України. / М. М. Єрмошенко, В. М. Канигін, А. М. Грабенко // Укр. акад. Інформатики Укр ІНТЕІ. Препр – К., 1993. – 13 с.
- 189. Зайцева Л. А.** Человек в системе ценностей информационного общества: Дис... канд. филос. наук: 09.00.11 – М., 1999. – 107 с.
- 190. Закон України** «Про основи національної безпеки України» – 19 червня 2003 року, № 964 - IV.
- 191. Закон України** про національну програму інформатизації / Відом. Верховної Ради України. -1998. - № 7. - С.181.
- 192. Закон України про концепцію** Національної програми інформатизації / Відом. Верховної Ради України. - 1998. - № 27 - 28. - С.182.
- 193. Заренин М. В.** Информация: свойства, ресурсы, информационные технологии. – Гомель: Полеспечать, 2012. – 224 с.
- 194. Захаров М. Ю.** Информационная безопасность социума (социально-философское исследование): Дис... д-ра филос. наук: 09.00.11. – Р-н-Дону, 2000. – 258 с.
- 195. Зеленков А. И.** Перспективы научного разума и методологический дискурс / А. И. Зеленков [и др.].- Минск: РИВШ БГУ, 2000. - 215 с.
- 196. Згуровский М.** Путь к обществу, основанному на знаниях. – Режим доступа: <http://www.zn.ua/3000/3300/52340>
- 197. Зеленков А. И.** Перспективы научного разума и методологический дискурс / А. И. Зеленков [и др.]. - Минск: РИВШ БГУ, 2000. - 215 с.
- 198. Зуев С. Э.** Измерения информационного пространства (политики, технологии, возможности) // Музей будущего: информационный менеджмент / Сост. А. В. Лебедев. М.: Прогресс-Традиция, 2001. - С. 230-250. То же [on-line]. Метод доступа: <http://www.future.museum.ru/part01/010601.htm>
- 199. Иванов Д. В.** Виртуализация общества // Социология и социальная антропология. Под ред. В. Д. Виноградова и В. В. Козловского. – СПб., 1997. – С. 67.
- 200. Иванов Д. В.** Виртуализация общества. СПб.: "Петербургское Востоковедение", 2000. То же [on-line]. Метод доступа: <http://m16.medport.ru/USSR/chapters/society.htm>
- 201. Иванов Д. В.** Феномен компьютеризации как социологическая проблема // Проблемы теоретической социологии. Вып. 3. СПб.: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2000.
- 202. Ильенков Э. В.** Философия и культура / Э. В. Ильенков. - М.: Политиздат, 1991.- 462 с.
- 203. Ильин В. В.** Философия. Учебник. В 2т. – Т.1 / В. В. Ильин. – Ростов-н/Д: «Феникс», 2006. – 832 с.
- 204. Инглхарт Р.** Постмодерн: Меняющиеся ценности и изменяющиеся общества / Р. Инглхарт // Полис. - 1997. - №4.- С.6 -32.
- 205. Иноземцев В. Л.** Современное постиндустриальное общество: природа, противоречия, перспективы / В. Л. Иноземцев. – М.: Логос, 2000. –

304 с.

206. Иноземцев В. Л. Становление общества сетевых структур // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология (под ред. В. Л. Иноземцева). М., Academia, 1999. – С. 494 - 505.

207. Иноземцев В. Л. Воссоздание индустриального мира: контуры нового глобального устройства / В. Иноземцев // Россия в глобальной политике. - 2011. - Т. 8, № 4. - С.85-98.

208. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К.: НІСД, 2010. – 64 с.

209. Інформаційне суспільство. Шлях України / [авт. - укл. А. В. Колодюк, Л. В. Березовець]. – К: Бібліотека інформаційного суспільства, 2004. – 289 с. – (Фонд «Інформаційне суспільство України»).

210. Інформаційні технології як фактор суспільних перетворень в Україні: зб. аналіт. доп. / М. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк, Т. О. Ісакова; за заг. ред. Д. В. Дубова. – К.: НІСД, 2011. – 96 с. Електронна версія: <http://www.niss.gov.ua>. - Дата доступу: сер. 2016. – Назва з екрана

211. Історія соціологічної думки: Навчальний енциклопедичний словник-довідник. / за наук. ред. В. М. Пічі, Н. В. Коваліско, В. М. Онищук, Н. М. Цимбалюк та ін. – Львів: «Новий світ» - 2000», 2016. - 687 с.

212. Калініна Л. М. Генезис інформаційного менеджменту як галузі наукового знання [Текст] / Л. М. Калініна // Стратегічні пріоритети. - 2009. - №4 (13) - С.71 - 76.

213. Каныгин Ю. М. Информатизация управления: социальные аспекты / Ю.М. Каныгин; [отв. ред. А. А. Бакаев]. – К.: Наукова думка, 1991. – 156 с. (АН УССР, Ин-т социологии).

214. К обществам знания: Всемирный доклад ЮНЕСКО 2005. – Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/smages/0014/001418/141843>.

215. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием / С. Г. Кара-Мурза. – М., 2001. – 205 с.

216. Кастельс Мануэль. Становление общества сетевых структур / Мануэль Кастельс // Новая постиндустриальная волна на Западе: [Антология] / под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999. – 505 с.

217. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / М. Кастельс; [пер. с англ. О. И. Шкаратана]. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 607 с.

218. Кастельс М. Пути к информационному обществу: структура занятости в семи главных индустриальных странах, 1920-1990 гг. / М. Кастельс, Ю. Аояма // Междунар. обзор труда. – М., 1995. – Т. 133, № 1 / 3. – С. 52 - 79.

219. Кастельс М. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель. / Кастельс М., Химанен П. [пер. с англ. А. Калинина, Ю. Подороги]. – М.: Логос, 2002. – 219 с.

220. Кастельс Мануэль. Интернет і Галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. – Київ: Видавництво «Ваклер» у формі ТОВ,

2007. - 304 с.

221. Кастельс М., Киселева Э. Россия и сетевое сообщество / М. Кастельс, Э. Киселева // Мир России. 2000. - № 1.

222. Кемпбэлл Э. Стратегический синергизм. 2-е изд / Э. Кемпбэлл, Лаче К. Саммерс. – Спб.: Питер, 2004. – 416 с.

223. Кивлюк О. Інформаційна педагогіка: філософія, теорія, практика: [монографія] / О. Кивлюк. – К.: УАН ВІР, 2011. – 336 с.

224. Князев В. Н. Человек и технология / В. Н. Князев. – К.: Либідь, 1990. – 173 с.

225. Князева Е. Н. Основания синергетики. Синергетическое мировидение / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов / 3-е издание, дополненное. – М.: Книжный дом: «ЛИБРОКОМ», 2010. – 256 с.

226. Князева Е. Н. Основания синергетики. Человек, конструирующий себя и свое будущее / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов. – М.: КомКнига, 2007. – 232 с.

227. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: [Монографія] / М. А. Козловець. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.

228. Колин К. К. Широкополосный доступ в Интернет как критическая технология развития информационного общества в России / К. К. Колин // Современные телекоммуникации России. - 2009, № 9 (29).

229. Колин К. К., Урсул А. Д. Информация и культура: введение в информационную культурологию / К. К. Колин, А. Д. Урсул. – М.: 2015. – 286 с.

230. Колин К. К. Философские проблемы информатики / К. К. Колин. – М.: БИНОМ, 2010. – 270 с.

231. Колин К. К. Философия информации: структура реальности и феномен информации / К. К. Колин // Метафизика, 2013, № 4 (10).

232. Колин К. К. Структура реальности и философия информации / К.К.Колин // Знание. Понимание. Умение. 2013, № 3.

233. Конт О. Общий обзор позитивизма / О. Конт: пер. с франц. И. А. Шапиро. – М.: ЛИБРОКОМ, 2011. – 296 с.

234. Концепция «общества знания» в современной социальной теории: Сб. науч. тр. / РАН ИНИОН. Центр социал. науч.-информ. исслед. отд. социологии и социал. психологии; Отв. ред. Д. В. Ефременко – М., 2010. – 234 с.

235. Корабльова Н. С. Багатовимірність рольової реальності: ролі і маски – лик і личина / Надія Степанівна Корабльова. – Харків: ХНУ, 2000. - 288 с.

236. Кравченко А. А. Архетип учителя: ідея, образ відповідальність: монографія / А. А. Кравченко; Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова, Мін-во освіти і науки України. - Львів: Вид-во «Ліга-прес», 2013. - 421 с.

237. Кравченко П. А. Вітчизняний культурно-історичний досвід у системі сучасного державотворення (Соціально-філософські аспекти) / П. А.

Кравченко ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — К.: Генеза, 2001. — 332 с.

238. Красильщиков В. А. Ориентиры грядущего: постиндустриальное общество и парадоксы истории / В. А. Красильщиков // *Общественные науки и современность*. - М., - 1993. - № 2. - С.168-169.

239. Кремень В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. Навч. посіб. / Кремень В., Ткаченко В. - К.: Видавничий центр «Друк», 1998. - 622 с.

240. Кремень В. Україна: проблеми самоорганізації: в 2-х т./ В. Кремень, Д. Табачник, В. Ткаченко. - К.: Промінь, 2003. - Т.1. - Критика історичного досвіду. - 464 с.

241. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / Василь Григорович Кремень. - К.: Педагогічна думка, 2009. - 520 с.

242. Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму: монографія. / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К.: Педагогічна думка, 2012. - 368 с.

243. Кремень В. Г. К обществу знаний - через совершенствование системы образования / В. Г. Кремень // *Социально-экономические проблемы информационного общества* / Под ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельникова. - Сумы: ИТД «Университетская книга», 2005. - С. 34-48.

244. Кудрин Б. И. Метафизика техники / Б. И. Кудрин // *Становление философии техники: техническая реальность и технетика*. - М.: Центр систем. исслед., 1997.- Вып. 3: Ценологические исследования. - 248 с.

245. Культура та інформаційне суспільство XXI ст. // Матеріали науково-практичної конференції 10-11 квітня 2001. - Х.: ХДАК, 2001. - 152 с.

246. Култаєва М. Футурологічні розвідки сучасної філософії освіти: теоретичні побудови та проблеми їх здійснення (стаття друга) / М. Култаєва // *Філософська думка*. - 2002. - № 5. - С. 59-75.

247. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун [пер. с англ. Налетова И.З.]. - М.: АСТ, 2002. - 608 с.

248. Курдюмов С. П. Синергетическое видение мира: режимы с обострением / С. П. Курдюмов, Е. Н. Князева // *Самоорганизация и наука: опыт философского осмысления*. - М.: Арго, 1994. - С.162-186.

249. Куцепал С. В. Освіта в глобалізаційно-інформаційному континуумі: необхідність трансформації / С. В. Куцепал // *Філософські обрії*. - Вип.15. - Київ; Полтава, 2006. - С.27-40.

250. Куцепал С. В. Моделирование организационных механизмов иерархических систем в условиях стохастичности / С. Куцепал // *Развитие и динамика иерархических (многоуровневых) систем (философские, теоретические и практические аспекты)* / Сборник статей по материалам У международной научно-практической конференции (11 - 13 ноября 2013 г.). Книга 1. Отв. ред. проф. Э. М. Хакимов.- Казань: Издательство «Позание» Института экономики, управления и права, 2013. - 340 с.

251. Куцепал С. В. Ідентичність модерна і постмодерна / С. В. Куцепал // *Філософські обрії*. Науково-теоретичний журнал Інституту філософії

імені Г. С. Сковороди НАН України та Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Вип. 17. – К. – Полтава, 2007. – С. 3–15

252. Кушерець В. І. Знання як стратегічний ресурс суспільних трансформацій / В. І. Кушерець. – К., 2002. – 248 с.

253. Лазаревич А. А. Глобальное коммуникационное общество / А. А. Лазаревич. – Минск: Белорус. наука, 2008. – 350 с.

254. Лазаревич А. А. Становление информационного общества: коммуникационно-эпистемологические и культурно-цивилизационные основания / А. А. Лазаревич; науч. ред. И. Я. Левяш. – Минск: Беларуская навука, 2015. – 537 с.

255. Лайон Девід. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії інформація, ідеологія та утопія / Лайон Девід // Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. – К.: Либідь, 1996. – 380 с.

256. Лепський М. А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика / М. А. Лепський. – Запоріжжя: КСК – Альянс. – 440 с.

257. Лиотар Ж. - Ф. Состояние постмодерна / Ж. - Ф. Лиотар. – СПб: Алетейя, 1998. – 160 с.

258. Лиотар Ж. - Ф. Постмодернистское состояние: доклад о знании / Ж. - Ф. Лиотар // Философия эпохи постмодерна. – Минск: Красико-принт, 1996. – С. 138-158.

259. Лисичкин В. А. Глобальная империя Зла / В. А. Лисичкин, Л. А. Шелепин. – М.: "Крымский мост-9Д", 2001. – 445 с.

260. Лотман Ю. М. Семиосфера. Культура и взрыв. Внутри мыслящих миров: Статьи. Исследования. Заметки. / Ю. М. Лотман – С. – Петербург: "Искусство - СПб", 2000. – 704 с.

261. Лукашевич В. М. Глобалистика: учебное пособие / Виталий Матвеевич Лукашевич. – Львов: Новий світ-2000, 2006. – 540 с.

262. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В., Мороз О. Я. Науковий світогляд на зламі століть: [Монографія] / В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська, О. Я. Мороз. – К.: ПАРПАН, 2006. – 288 с.

263. Луман Н. Власть / Николас Луман [пер. с нем. А. Ю. Антоновский]. – М.: Практикс, 2001. – 256 с.

264. Луман Н. Невероятность коммуникации / Н. Луман // Проблемы теоретической социологии. – СПб.: Изд-во СПбГУ, 2000. – Вып. 3. – С.75 - 93.

265. Луман Н. Общество как социальная система / Николас Луман [пер. с нем. А. Антоновский]. – М.: Логос, 2004. – 232 с.

266. Луман Н. Реальность массмедиа / Н. Луман [пер. с нем. А. Антоновский]. – М.: Практикс, 2005. – 253 с.

267. Лях В. В. Свобода і пошук нових форм ідентичності в добу глобалізації / В.В.Лях // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць / Гол. ред. В.В. Лях. – Вип. 57. – К.: Український центр духовної культури, 2006. – 244 с.

268. Маклюэн Г. М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека / Г. М.Маклюэн; [пер. с англ. В. Николаева; закл. ст. М. Вавилова]. – М.: Жуковский: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. – 464 с.

269. Маклюэн Г. М. Галактика Гутенберга: становление человека печатающего / Г. М. Маклюэн – М.: Фонд «Мир», Академический Проект, 2005. – 495 с.

270. Максименюк Марина. Організація як об'єкт інноваційного управління в контексті системного аналізу і системного підходу / Марина Ю.Максименюк // *Economiczno-spoleczne uwarunkowanie rozwoju gospodarczego – zaradzania informacja i nowymi technologiami* / pod redakcja prof. Dr.hab. Marina Duczmala.- *Wiszszej szkoly zaradzania Ii administracji w Opole*, 2015. - P. 477 - 485.

271. Максименюк М. Ю. Філософські засади публічного адміністрування / М.Ю.Максименюк // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць.* – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. - № 61 – С. 207 - 226.

272. Максименюк М. Ю. Концепція стратегічного менеджменту: теоретико-праксеологічні засади / М. Ю. Максименюк // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць.* – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. - № 62 – С. 147 - 157.

273. Максименюк М. Ю. Філософські засади публічного адміністрування / М. Максименюк // *Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць* / гол. ред. проф. В. М. Вашкевич. – К: «Видавництво «Гілея», 2016. – Вип.106. – С.190 -198.

274. Максименюк М. Ю. Організації як об'єкт публічного адміністрування: теоретико-методологічні виміри / М. Ю. Максименюк // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.]* – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2015. – № 63. – С.237 -251.

275. Максименюк М. Ю., Нікітенко В. О. Інформаційно-комунікативне суспільство як різновид складної соціальної системи і взаємодії / М. Ю.Максименюк, В. О. Нікітенко // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.]* – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. - випуск №66. - С.266 - 278.

276. Мальченков И. Е. Трансформация социального пространства при переходе к информационному обществу: автореф. дис... канд. социол. наук: 22.00.04 / И. Е. Мальченков: Ин-т социологии НАН Беларуси. - Минск, 2012. - 24 с.

277. Маркс К. Экономико-философские рукописи 1844 года / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения. Т. 42. - Изд. 2-е. – М.: Политиздат, 1974. – С.41 - 174.

278. Маркарян К. В. Общая теория постиндустриального государства / К. В. Маркарян. - М.: УРСС, 2002. - 333 с.

279. Марков В. И. Глобальный кризис человечества и кризис культуры: методологические заметки / В. И. Марков // *ВЕСТНИК КемГУКИ.* - 2014. – № 29. – С.18 - 28.

-
- 280. Маркузе Г.** Одномерный человек: исследование идеологии развитого индустриального общества / Г. Маркузе. - М.: Refl-book, 1994. - 342 с.
- 281. Мартинюк С. Є.** Генезис інформаційної цивілізації / С. Є. Мартинюк. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – 150 с.
- 282. Маслоу А.** Новые рубежи человеческой природы: Пер. с англ. / А. Маслоу. – М.: Смысл, 1999. – 425 с.
- 283. Масуда Й.** Комп'ютопія / Й. Масуда // Філософ. і соціол. думка. – 1993. – № 6. – С. 36 - 50.
- 284. Масуда Й.** Гіпотеза про генезис Homo intelligens / Й. Масуда // Сучасна зарубіжна філософія. Хрестоматія: навч. посібник / Упоряд. Віталій Лях. – К.: Либідь, 1996. – 384 с.
- 285. Матурана У.** Дерево познання. / У. Матурана, Ф. Варела [Перевод с англ. Ю. А. Данилова]. – М.: Прогресс - Традиция, 2001. – 224 с.
- 286. Медушевская О. М.** Когнитивно-информационная теория в социологии истории и антропологии / О. М. Медушевская // Социол. исслед. - 2010. - №11. - С. 63 - 73.
- 287. Мельник В. В.** Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, задачі, основні напрями розвитку / В. В. Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2012. - Вип. 49. – С. 122 - 134.
- 288. Мельник В. В.** Культурна глобалізація як рушійна сила розвитку сучасного соціуму / В. В. Мельник // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії і практики: [зб. наук. пр.] / Класичний приватний університет. – Вип. 54. – 2012. – С.184 - 196.
- 289. Мельник В. А.** Государственная идеология Республики Беларусь: концептуальные основы / В. А. Мельник. - 4-е изд. – Минск: Тесей, 2007. - 280 с.
- 290. Меньчиков Г. П.** Виртуальная реальность: понятие, новации, применение / Г. П. Меньчиков // Философ. науки. - 1998. - № 3 / 4. - С. 170 - 175.
- 291. Мертон Р.** Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. - М.: АСТ, Хранитель, 2006. - 873 с.
- 292. Месарович М.** Общая теория систем. Математические основы / Я. Тахакира. - М.: Мир, 1978. - 110 с.
- 293. Микешина Л. А.** Диалог когнитивных практик: из истории эпистемологии и философии науки / Л. А. Микешина; [науч. ред. И. И. Ремезова]. - М.: РОССПЭН, 2010. - 574 с.
- 294. Михальченко М. І.** Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М. І. Михальченко. – Дрогобич: ВФ «Відродження», 2004. – 488 с.
- 295. Михальченко М.** Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы / М. И. Михальченко. – К., 2001. – 440 с.
- 296. Моисеев Н. Н.** Алгоритмы развития / Никита Николаевич Моисеев. – М.: Наука, 1987. – 307 с.

297. Моисеев Н. Н. Человек и ноосфера / Никита Николаевич Моисеев. – М.: Молодая гвардия, 1990. – 351 с.

298. Моисеев Н. Н. Информационное общество: возможность и реальность / Никита Николаевич Моисеев // Информационное общество. – М.: АСТ, 2004. – 507 с.

298. Моисеев Н. Информационное общество как этап новейшей истории / Н. Моисеев // Свободная мысль. – 1996. - № 1. – С. 76 - 82.

299. Моркина Ю. С. Социальная теория познания Д. Блуга: истоки и философский смысл / Ю. С. Моркина. - М.: Канон+, 2012. - 255 с.

300. Мороз О. С. Міжнародні економічні відносини. Навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА галузі знань 0306 – «Менеджмент і адміністрування». – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016.- 125 с.

301. Мороз О. С. Європейська інтеграція і децентралізація влади в Україні (Moroz, O.S. European integration and decentralization of power in Ukraine) / Economics, management, law: socio-economic aspects of development: Collection of scientific articles. Vol. 1, p. 293-296. — Edizioni Magi, Roma, Italy, 2016. — 352 p. (ISBN 978-617-7214-15-0). — URL: http://conf.at.ua/index/materialy_konferencij/0-20

302. Мороз О. С. Соціальний діалог і вирішення трудових спорів в умовах реформування судової влади і євроінтеграції // Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization: International Scientific Conference Proceedings Klaipeda (Lithuania), January 29, 2016. - Collection of theses and reports on conference, p. 231-234. – Klaipeda: Baltija Publishing, 2016. – 338p.; (ISBN 978-9934-8585-1-2)

303. Мороз О. С. Оцінка успішності реалізації управлінських функцій в сучасних умовах// Проблеми економічного розвитку у сучасних умовах: XXI науково-технічна конференція студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів ЗДІА, Запоріжжя, 25-29 квітня 2016р.- Збірник матеріалів конференції, том IV, с.77-78 / Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 214 с.

304. Moroz O. Personnel assessment as a tool management system improvement of business entity / Innovative approaches in the management of competitiveness of businesses: collective monograph / edited by A. Berezin , M. Bezpartochnyi / pp. 77-86. – Riga: ISMA University «Landmark» SIA, 2016. – 188 p. // (оцінка персоналу як інструмент вдосконалення системи управління суб'єктом підприємництва – англ. мовою) (ISSN 1877-0444; UDK 005.591.6:005.332.4)

305. Мороз О. С. Напрями підвищення ефективності менеджменту організацій в умовах ринку // Теоретичні та практичні засади розвитку менеджменту організацій та адміністрування в умовах незалежності України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 23-24 жовтня 2016р./ Збірник матеріалів конференції. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 274 с. С.107-110 / . (ISBN 978-617-685-024-3).

306. Нестеренко Г. О. Особистість у нелінійному суспільстві: [монографія] / Г. О. Нестеренко. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – 140 с.

307. Нестеренко Г. О. Українська політична нація: самоорганізаційні засади становлення: [Монографія] / Г. О. Нестеренко. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 360 с.

308. Николис Г., Пригожин И. Познание сложного / Г. Николис, И. Пригожин. – М.: Мир, 1990. – С. 47.

309. Nikitenko Vitalina. Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language / Nikitenko Vitalina // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. - випуск № 64. - С. 255 - 259.

310. Нікітенко В. О. Сучасна геокультура як геокультурний феномен / В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2013. - № 53. - С. 261 - 270.

311. Нікітенко В. О. Геокультурні цінності в умовах сучасного світового розвитку: соціально-філософський вимір / В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2013. - № 54. - С. 266 - 280.

312. Нікітенко В. О. Проблемне поле геокультурного феномену: наукові підходи / В. О. Нікітенко // Гілея (науковий вісник): зб. наук.пр.- К.: Вид - во УАН ТОВ «НВП» «ВІР». - 2013. - Вип.71. - С. 500 - 504.

313. Нікітенко В. О. Загальнолюдські цінності як геоцінності планетарного масштабу: антропологічний вимір / В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2013, № 55. - С. 139 - 146.

314. Нікітенко Віталіна. Новий тип інформаційно-комунікативного суспільства та його мережевий характер / Віталіна Нікітенко // Теоретичні та практичні засади розвитку менеджменту організацій та адміністрування в умовах незалежності України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю незалежності України та 20-річчю кафедри менеджменту організацій та управління проектами / Ред. упрядн.: д. філософ. н., проф. Валентина Воронкова, Регіна Андрюкайтене. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. - 274 с. - С.140-145.

315. Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология / Под редакцией В. Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999. – 640 с.

316. Нравственное государство. От теории к проекту / Сулакшин С. С., Багдасарян В. Э., Вилисов М. В., Нетесова М. С., Пономарева Е. Г., Сазонова Е. С., Спиридонова В. И. / Под общ. ред С. С. Сулакшина. - М.: Наука и политика, 2015. - 424 с.

317. Образ человека будущего: Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях: коллективная монография / под ред. О. А. Базалука. – К.: Кондор, 2011. – Т. 1. – 328 с.

318. Образ человека будущего: Кого и Как воспитывать в подрастающих поколениях: коллективная монография / Под ред. О. А. Базалука.- К.: Издательский дом «Скиф», 2012. - Т.2.- 408 с.

319. Образ человека будущего: Кого и Как воспитывать в

подростаючих поколеннях? Колективна монографія / Под ред. О. А. Базалука.- К.: МФКО, 2013. - Т. 3. - 340 с.

320. Окинавская хартия глобального информационного общества [Електронний ресурс].

Режим доступу <http://www.iis.ru/events/okinawa/charter.ru.html>.

321. Олексенко Р. І. Філософія ринкових відносин. Становлення та розвиток в Україні в період глобалізації та інформаційної революції: соц.-філос. аналіз / Р. І. Олексенко. – К.: Знання України, 2013. – 367 с.

322. Ополев П. П. Особенности бытия сложного социума / П. П. Ополев / Грамота, 2014. – № 6 (44). – С.146-149.

323. Ортега-и-Гассет Х. Размышления о технике / Х. Ортега – и -Гассет // Избранные труды: пер. с испан. – 2 - е изд. - М.: Изд - во «Весь мир», 2000. – С. 164 - 232.

324. Осипенко Л. О. Моделювання інформаційно-комунікативного процесу складних соціальних систем / Л. О. Осипенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2014. – № 57. – С. 161 - 174.

325. Осипенко Л. О. Становлення і розвиток комунікативного процесу в умовах глобалізації / Л. О. Осипенко // Гілея (науковий вісник): зб. наук. пр. - К.: Вид - во УАН ТОВ «НВП» «ВІР». – 2013. – Вип.70. – С. 405-410.

326. Осипенко Л. О. Управління інформаційно-комунікативним процесом в умовах глобалізації: теоретико-методологічні засади / Л. О. Осипенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб. наук. пр. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2013. – № 53. – С. 251 - 260.

327. Осипенко Л. О. Комунікативний процес як цілісна соціокультурна система: соціально-філософський аналіз / Л. О. Осипенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2013. - № 54. - С. 241-250.

328. Осипенко Л. О. Становлення і розвиток інформаційно-комунікативного процесу та його вплив на управлінську діяльність: постнекласична методологія / Л. О. Осипенко // Гілея (науковий вісник): зб. наук.пр. - К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР». - 2013. - Вип.73.- С. 138 - 141.

329. Осипенко Л. А. Методологія аналізу гуманітарної комунікативістики в контексті соціально-філософського дискурсу / Л. А. Осипенко // Теорія і практика суспільного розвитку. - Краснодар, 2014. - № 1. - С.63 - 65.

330. Осипов Г. В., Лисичкин В. А., Вирин М. М. Становление информационного общества в России и за рубежом: учеб. пособие / Г. В. Осипов, В. А. Лисичкин, М. М. Вирин; под общ. ред. В. А. Садовниченко. – М.: Норма: ИНФРА - М, 2014. – 304 с.

331. Основы теории коммуникации / Под. ред. проф. М. А. Василика. – М.: Гардарики, 2003. - 615 с.

332. Ополев П. П. Особенности бытия сложного социума / П. П. Ополев / Грамота, 2014. - № 6 (44). - С. 146 - 149.

333. Особистість у дискурсі саморозгортання інформаційної цивілізації: монографія / колектив авторів; редкол.: В. П. Бех (голова), Г. О. Нестеренко (заступник голови); Мін - во освіти і науки, молоді і спорту, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. - К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. - 786 с.

334. Палагута В. Самоидентифікація соціального суб'єкта в дискурсивних просторах / В. Палагута. – Днепропетровск: Інновація, 2010. – 440 с.

335. Паринов С. Информационное общество: контуры будущего // Аудиториум. [On-line]. Метод доступа:

<http://www.auditorium.ru/v/vconf.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&idthesis=54>

336. Паринов С. Онлайн-сообщества: методы исследования и практическое конструирование. Автореферат дисс. ... доктора технических наук. Новосибирск, 2000. То же [on-line].

Метод доступа: <http://rvles.ieie.nsc.ru/~parinov/autoref.htm>

337. Парсонс Т. О структуре социального действия / Т. Парсонс. – [Изд. 2 - е.] – М.: Академический проект, 2002. – С. 415 - 462.

338. Парсонс Т. Функциональная теория изменения / / Американская социологическая мысль: Тексты / Под ред. В. И.Добренькова. – М.: Изд - во МГУ, 1994. – С. 464 - 480.

339. Парсонс Т. О социальных системах / Под ред. В. Ф. Чесноковой и С. А. Белановского. – М.: Академический Проект, 2002. – 832 с.

340. Парсонс Т. Система современных обществ: пер. с англ. / Т. Парсонс. - М.: Аспект - Пресс, 1998. – 270 с.

341. Перспективы метафизики: классическая и неклассическая метафизика на рубеже веков / М. С. Уваров [и др.]; под ред. Г. Л. Тульчинского, М. С. Уварова.- СПб: Алетейя, 2001. - 409 с.

342. Петрович М. Новые тренды современных организаций / М. Петрович // Беларус. думка, 2013.- № 7. - С.48 - 54.

343. Пивоваров С. Э., Максимцев И. А. Сравнительный менеджмент. 2-е изд. – СПб: Питер, 2008. – 480 с.

344. Пилипчук В. Г. Інформаційне суспільство: філософсько-правовий вимір: монографія / В. Г. Пилипчук, О. П. Дзьобань. - Ужгород: ТОВ «ІВА», 2014. – 282 с.

345. Пипич О. Социальные круги в исследованиях социальных сетей (толкование понятия и перспективы его применения) / О. Пипич // Социология: теория, методы, маркетинг. - 2012. - № 4. - С. 127 - 147.

346. Пожуєв В. І. Проблеми інформатизації суспільства в трансформаційних умовах / В. І. Пожуєв // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2008. - № 34. – С. 4-14.

347. Полани М. Личностное знание. На пути к посткритической философии / М. Полани.- М.: Прогресс, 1985. - 344 с.

-
- 348. Попов С. М.** Зворотний зв'язок у системі соціального менеджменту: монографія / Сергій Попов. – Запоріжжя: Просвіта, 2010. – 444 с.
- 349. Поппер К.** Открытое общество и его враги: Пер. с англ. / Под ред. В. Н. Садового. – М.: Феникс: Международный фонд «Культурная инициатива», 1992. – Т.1. – Чары Платона. – 448 с.
- 350. Поппер К.** Логика и рост научного знания / К. Поппер.- М.: Прогресс, 1983. - 605 с.
- 351. Постол О.** Посткласичні ідеологічні трансформації: монографія / Олена Постол. – К.: ВЦ «Академія», 2015. – 288 с.
- 352. Постмодернізм.** Енциклопедія / Под ред. Грицанова А. А., Можейко М. А. – Минск: Интерпрессервис: Книжный дом, 2001. – 1040 с.
- 353. Почепцов Г. Г.** Стратегический анализ. Стратегический анализ для политики, бизнеса и военного дела / Г. Г. Почепцов. – К.: ПП Издательство «Дзвін», 2004. – 333 с.
- 354. Почепцов Г. Г.** Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. - М.: «Refl-book», К.: «Ваклер», 2001. - 651 с.
- 355. Почепцов Г. Г.** Информационные войны / Г. Г. Почепцов. – М.: Рефл-бук; Киев: Ваклер, 2000. – 576 с.
- 356. Право и информатизация общества:** Сб. науч. тр. / Отв. ред. Бачило И. Л. - М.: ИНИОН РАН, 2002. – 340 с.
- 357. Предборська І. М.** Теорія соціальної зміни: соціально- філософський аналіз: Дис....д - ра філософ. наук.: 09.00.03 / Київський ун - т ім. Тараса Шевченка. - К., 1996. – 385 с.
- 358. Предборська І. М.** Мінливість, соціум, людина: [монографія] / Ірина Михайлівна Предборська. – Суми: Видавництво «Слобожанщина», 1995. – 136 с.
- 359. Пригожин И.** Философия нестабильности / И. Пригожин // Вопросы философии. – 1991. – №6. – С.46 - 57.
- 360. Пригожин И. Р.** Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой / Илия Пригожин, Изабель Стингерс; общ. ред. и послесл. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича, Ю. В. Сачкова. Изд. 5 - е. – М.: КомКнига, 2005. – 432 с.
- 361. Пригожин И. Р., Стенгерс И.** Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой / И. Стингерс. – М.: Прогресс, 1986. – 422 с.
- 362. Природа моделей и модели природы /** под ред. Д. М. Гвишиани [и др.]. - М.: Мысль, 1986. - 270 с.
- 363. Принципы самоорганизации** социальных систем: теория и практика / под ред. М. И. Сетрова. – К. – Одесса: Вища школа, 1988. – 242 с.
- 364. Про затвердження Положення** про формування та виконання національної програми інформатизації: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 р. № 1352 / Офіційний вісник України. - 1999. - № 35.
- 365. Проблеми інформаційного суспільства:** соціально-правовий аналіз / Наукові статті та тези наукових повідомлень за матеріалами Круглого столу, 28 лютого 2013 р. – Полтава: ТОВ Фірма «Техносервіс», 2013.- 178 с.

366. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки. - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, № 12, ст.102.

367. Пунченко О. П. Фреймы для репрезентации современного этапа цивилизационного развития / О. П. Пунченко // *Философия и социальные науки: Научный журнал.* – Минск: Белорусский государственный университет. – 2014. – №2. – С.26 - 30.

368. Пунченко О. П. Цивилизационное измерение истории человечества: [монография] / О. П. Пунченко. – Одесса: Астропринт, 2013. – 448 с.

369. Пунченко О. П. Економіка та управління в умовах побудови інформаційного суспільства: Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 квітня 2015 р. – Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2015. – 92 с.

370. Пунченко О. П. Інформатизація як засіб репрезентації інформаційних ресурсів суспільства / О. П. Пунченко, А. А. Лазаревич // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]*. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, – 2015. – Вип.63. – С.21-30.

371. Пунченко О. П. Философский анализ структуры научного метода как гносеологической реалии / Олег Петрович Пунченко // *Перспективы.* – 2000.– №1. – С. 3 - 8.

372. Пунченко О. П. О фундаментальных сущностных составляющих матрицы техно-информационной цивилизации / О. Пунченко // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць.* – Запоріжжя: ЗДІА, 2013. – № 53. – С.121 - 130.

373. Ракитов А. И. Регулятивный мир: знание и общество, основанное на знаниях / А. И. Ракитов // *Вопросы философии.* – 2005. – №5. – С.82 - 94.

374. Реале Д., Антисери Д. Западная философия: от истоков до наших дней / Д. Реале, Д. Антисери. – Т.4. – СПб: Петрополис, 1997. – 880 с.

375. Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: Стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики. Аналітичний звіт. – К.: Проект ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні», 2014. – 452 с.

376. Рейли Р., Швайс Р. Оценка нематериальных активов / Р. Рейли, Р. Швайс. – М.: Квинто - консалтинг, 2005. – 792 с.

377. Рейман Л. Д. Информационное общество и роль телекоммуникаций в его становлении / Л. Д. Рейман // *Вопросы философии.* - 2001. - № 3.- С.3 - 9.

378. Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре: пер. с нем. / Г. Риккерт; под общ. ред. и предисл. А. Ф. Зотова; сост. А. П. Полякова, М. М. Беляева; подгот. текста и прим. Р. С. Медведевой.- М.: Республика, 1998.- 413 с.

379. Рижко Л. В. Науковий простір: проблеми формування та трансформації (філософсько-праксеологічний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософ. Наук: спец. 09.00.09 «Філософія науки» / Л. В.Рижко. – К., 2006. – 39 с.

380. Родионов Б. А. Коммуникация как социальное явление / Б. А. Родионов. – Ростов - на-Дону: Изд.во Рост. ун - та, 1984. - 143 с.

381. Розин В. М. Виртуальные реальности: природа и область применения / В. М. Розин // Соц. - полит. журн.(Соц. - гуманитар. знания). - 1997.- № 2.- С. 183 - 199.

382. Розов М. А. Информационно-семиотические исследования: процессы - эстафеты и принципы дополнительности / М. А. Розов // Науч.-техн. информация. Сер. 2. - 1984. - № 2. - С. 1 - 7.

383. Садовничий В. А. Знание и мудрость в глобализирующемся мире / В. А. Садовничий // Вестн. Моск. ун - та. Сер.7 Философия. - 2006. - № 4. - С. 3 - 17.

384. Савченко С. В. Філософія глобального інформаційного суспільства як цивілізаційна парадигма розвитку сучасного суспільства / С. В. Савченко // Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.] – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип. 90. – С. 194 - 198.

385. Савченко С. В. Взаємодія культури і освіти в умовах інформаційного суспільства та культурної глобалізації: соціально-філософський вимір / С. В. Савченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, – 2014. – Вип. 59. – С.117-126.

386. Савченко С. В. Теоретико-исторические основания становления информационного общества как нового типа «общества знаний» / С. В. Савченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, – 2014. – Вип. 57. – С. 38 - 50.

387. Савченко С. В. Філософія глобального інформаційного суспільства як цивілізаційна парадигма розвитку сучасного суспільства / С. В.Савченко // Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.] – К.: Вид - во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип. 90. – С. 194 - 198.

388. Савченко С. В. Концепції «суспільства знань» як стратегічного ресурсу держави у гуманітарно-науковому дискурсі / С. В. Савченко // Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.] – К.: Вид - во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2015. – Вип. 91. – 236-241.

389. Савченко С. В. Взаємодія культури і освіти в умовах інформаційного суспільства та культурної глобалізації: соціально - філософський вимір / С. В. Савченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, – 2014. – Вип.59. – С.117-126.

390. Савченко С. В. Еволюція переходу інформаційного суспільства в «суспільство знань» в умовах глобалізації / С. В. Савченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, – 2015. – Вип.62. – С.158 - 169.

391. Савченко С. В. Эволюция общества – от информационного к «обществу знаний»: социально-философский контекст / С. В. Савченко // Молодой ученый. – 2015. – №16. – С. 505 - 508.

392. Саморегуляція соціального організму країни: монографія / [за наук. ред. В. П. Беха; В. П. Бех (голова), Н. В. Крохмаль, Г. О. Нестеренко]. –

К.: Вид - во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 652 с.

393. Самчук З. Ф. Світоглядні основи соціально-філософського дослідження ідеології: проблема критеріїв та пріоритетів вибору: [моногр.]: у 2-х т. - Д.: АРТ-ПРЕС, 2009. - Т.1. - 920 с.

394. Самчук З. Ф. Світоглядні основи соціально-філософського дослідження ідеології: проблема критеріїв та пріоритетів вибору: [Монографія] / З. Ф. Самчук: у 2 т.- Д.: АРТ-ПРЕС, 2009.- Т. II. - 904 с.

395. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто; пер. с венг.; общ. ред. и вступ. ст. Б. В. Сазонова. – М.: Прогресс, 1990. – 295 с.

396. Свириденко Д. Б. Феномен віртуальної реальності в європейській філософії на межі ХХ - ХХІ ст. (Історико-філософський аналіз). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.05 – історія філософії / Денис Борисович Свириденко. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – 190 с.

397. Свириденко Д. Б. Віртуальна реальність та проблеми її методологічного аналізу / Д. Б. Свириденко // Філософія і соціологія в контексті сучасної культури: зб. наук. праць. – Донецьк: ДНУ, 2007. – С. 367– 372.

398. Свириденко Д. Б. Трансформація природи людини під впливом віртуальної реальності у сучасних філософських концепціях / Д. Б. Свириденко // Мультиверсум. Філософський альманах: зб. наук. праць / Голов. ред. В. В. Лях. – Вип. 67. – К.: Український Центр духовної культури, 2008. – С.129–139.

399. Семенюк Э. П. Информатизация общества и развитие методологических проблем информатики / Э. П. Семенюк // Науч.-техн. информация. Сер. 2. - 1990. - №12.- С. 2-9.

400. Синергетическая парадигма. Когнитивно-коммуникационные стратегии современного научного познания.- М.: Прогресс-Традиция, 2004. - Вып. 4. - 560 с.

401. Седов Е. Информационно-энтропийные свойства социальных систем / Е. Седов // Общественные науки и современность. – 1993. – №5. – С.92-101.

402. Седов Е. А. Информационные критерии упорядоченности и сложности организации // Системная концепция информационных процессов. Сб. трудов ВНИИ системных исследований. – Вып. 3. – М., 1988.

403. Селищев А. С., Селищев Н. А. Китайская экономика в ХХ1 веке / А. С. Селищев, Н. А. Селищев. – Спб: Питер, 2004. – 240 с.

404. Семенюк І. В. Особливості історичної традиції південнокорейського суспільства / І. В. Семенюк // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, – 2013. – Вип. 55. – С.45-55.

405. Семиноженко В. Україна: шлях до постіндустріальної цивілізації: Збірник статей і виступів. – Х.: Константа, 2005. – 198 с.

406. Сидоренко С. В. Формування ефективного громадянського суспільства в Україні на засадах діалогу, партнерства і національної консолідації: зарубіжний і вітчизняний досвід / С. В. Сидоренко / Гуманітарний

вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць / Під ред д. філософ. наук, проф. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2014. – С.75 - 88.

407. Скловська О. І. Постнекласичні підстави становлення цивілізованої комунікативної культури / О. І. Скловська // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб.наук.пр. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2011. - № 46. - С. 135 - 144.

408. СМІ и Интернет: проблемы правового регулирования / Автор-сост. – проф. В. Н. Монахов. – М.: ЭКОПРИНТ, 2003. – 320 с.

409. Сокал А. Интеллектуальные уловки. Критика современной философии постмодерна / А. Сокал, Ж . Брикман; пер. с англ. А. Костиковой, Д. Кралечкина; предисл. С. П. Капицы.- М .: Дом интеллектуал. книги, 2002. - 248 с.

410. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество / П. А. Сорокин. Пер. с англ. – М.: Политиздат, 1992. – 543 с.

411. Соснін О. В., Воронкова В. Г. Управління міжнародною системою як спосіб її функціонування в умовах інформаційного суспільства / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретичні і практичні засади формування інформаційного суспільства в Україні як фактор сталого розвитку сучасного соціуму», проведеної 23 - 24 квітня 2015 р. в ЗДІА // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. - № 61.- С. 265 - 267.

412. Соснін О. В. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних з інформаційно-комунікаційною сферою / О. В. Соснін, О. П. Дзьобань // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2015. – № 61. – С.24 - 34.

413. Соснін О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України: [монографія] / О. В. Соснін. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2003. – 572 с.

414. Соснін О., Гулай В. Нав'язані реформи мертві реформи. Перспективи та вектори трансформації спеціальності «Міжнародна інформація» в контексті глобальних і національних викликів / О. Соснін, В. Гулай // Загальнонаціональний правовий тижневик «Юридичний вісник України», № 25 (1042) 27 червня - 3 липня 2015 року. – С. 14-15.

415. Соснин А. В. Информационно-коммуникационные технологии – многовекторный феномен процесса развития общества / А. В. Соснин // Коммуникативные стратегии информационного общества: Труды Междунар. науч.-теор. конф. СПб.: Изд - во Политехн. ун - та, 2013. – С. 20 - 29.

416. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально- економічні та соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, О. Є. Постол // Київ: Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.

417. Соснін О. В. Управління міжнародною системою як спосіб її функціонування / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова // Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 15 травня 2015 року. – Львів. – С. 82 - 84.

418. Соснін О. В. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних з інформаційно-комунікаційною сферою / О. В. Соснін, О. П. Дзьобань // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2015. – № 61. – С.24 - 34.

419. Соснін О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України: [монографія] / О. В. Соснін. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2003. – 572 с.

420. Соснін О. В., Воронкова В. Г., Ажажа М. А. Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа – Запоріжжя: Дике поле, 2016. – 356 с.

421. Социально-экономические проблемы информационного общества / Под ред. д. э. н., проф. Л. Г. Мельника. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2005. – 430 с.

422. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: Учебник / Под ред. проф. Л. Г. Мельник (Украина) и проф. Л. Ханса (Бельгия). – Сумы. – ИТД: «Университетская книга», 2007. – 1120 с.

423. Спенсер Г. Опыты научные, политические и философские. Пер с. англ. под ред Н. А. Рубакина / Г. Спенсер. – Мн.: Современный литератор, 1998. – 1408 с.

424. Сталий розвиток суспільства: Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М. А., Дударева І. В.]; за заг. ред. М. А. Лепського.- Запоріжжя: КСК –Альянс, 2015.- 198 с.

425. Старовойт О. В. Філософські засади формування інноваційної культури: монографія / Олена Василівна Старовойт. - Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. - 383 с.

426. Сташкевич О. О. Генеалогія інтелектуальної цивілізації: монографія / за науковою ред. Ю. В. Бех.- К.: МП «Леся», 2016.- 180 с.

427. Степин В. С. Теоретическое знание / В. С.Степин. - М.: Прогресс-Традиция, 2000. - С. 267 - 275.

428. Степико М. Українська політична нація: проблеми становлення / М. Степико // Політичний менеджмент. – 2004. – № 1. – С.19 - 29.

429. Стоуньер Т. Информационное богатство: профиль постиндустриальной экономики // Новая технократическая волна на Западе / под ред. Гуревича П. С. – М.: Прогресс, 1986. – 450 с.

430. Стратегічне прогнозування політичних ситуацій та процесів: монографія [Воловик В. І., Лепський М. А., Гугнін Е. А. та ін.]; за заг. ред. М. А. Лепського.- Запоріжжя: ЗНУ, 2012.- 428 с.

431. Суббето А. И. Ноосферизм. Том первый. Введение в ноосферизм / А.

И. Суббето. - Спб: «Астерион», КГУ им. Н. А. Некрасова, 2001.- 538 с.

432. Суспільство на порозі ХХІ століття: філософське осмислення плінного світу [навч.посібник] / відп. ред. В. С. Пазенок. – К.: Укр. центр дух. культури, 1999. – 272 с.

433. Тарнас Р. История западного мышления / Р. Тарнас ; пер. с англ. Т. А. Азаркович.- М.: КРОН - ПРЕСС, 1995. - 448 с.

434. Теория информации: монографія / Гордиенко М. Г. и др. - М.: РХТУ им. Д. И. Менделеева, 2013. - 240 с.

435. Тихомиров О. К. Психологические аспекты процесса компьютеризации / О. К. Тихомиров. - М.: Дело, 1993. - 99 с.

436. Тоффлер Э. Футурошок / Э. Тоффлер. – Спб: Лань, 1997. - 461 с.

437. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Пер. с англ. / Э. Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2004. – 669 с.

438. Тоффлер Э. Третья волна. / Элвин Тоффлер. – Москва: ООО "Фирма "Издательство АСТ", 1999. – 784 с.

439. Тоффлер Э., Тоффлер Х. Создание новой цивилизации. Политика третьей волны // Центральная Азия и культура мира. 1998. N 2-3 (5-6). Бишкек, 1998. То же [on-line].

Метод доступа: <http://www.freenet.bishkek.su/jornal/n5/JRNAL511.htm>

440. Тоффлер Э. Революционное богатство / Э. Тоффлер, Х. Тоффлер.- М.: АСТ, 2007. - 576 с.

441. Трубіна М. А. Теоретико-методологічні засади аналізу інноваційної сфери регіону в умовах глобалізації та євроінтеграції / М. А. Трубіна // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2013. – № 54. – С. 91-105.

442. Уайтхед А. Н. Избранные работы по философии / А. Н. Уайтхед.- М.: Прогресс, 1990.- 717 с.

443. Урсул А. Д. Информатизация общества и безопасность развития цивилизации / А. Д. Урсул // Социально-политические науки. – М., 1990. – № 10. – С. 28 - 38.

444. Урсул А. Д. Информационная ориентация и безопасность в концепции устойчивого развития / А. Д. Урсул // НТИ. Серия 1. – 1996. – № 1. – С. 1 - 9.

445. Устич С. І. Системне дослідження суспільства / С. І. Устич. – Львів: Світ, 1992. – 136 с.

447. Утюж І. Г. Парадигмальні засади освітнього простору: монографія / І. Г. Утюж. – Запоріжжя: «Просвіта», 2012. – 352 с.

448. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / Ф. Уэбстер. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 400 с.

449. Федотов А. П. Глобалистика: Начала науки о современном мире: Курс лекций / А. П. Федотов. – 2 - е изд., испр. и доп. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 224 с.

450. Філософсько-антропологічні читання: творча спадщина В. І. Шинкарука та сьогодення (до 80-ліття від дня народження). - Частина 1. // Зб.

Наукових праць. Філософські діалоги'2000. - К., 2010. - 316 с.

451. Философия эпохи постмодерна: сб. переводов и рефератов / под ред. А. Усмановой.- Минск: Красиво - принт, 1996. - 208 с.

452. Фортсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти (версія для обговорення) / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський // Міжнародна рада з науки (ICSU); Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. – Київ: НТУУ «КПІ», 2015. – 36 с.

453. Франк С. Л. Духовные основы общества / С. Л. Франк .- М.: Республика, 1992. - 510 с.

454. Фромм Э. Бегство от свободы / Э. Фромм. - М.: Прогресс, 1990.- 256 с.

455. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / М. Фуко [пер. с франц]. – М.: Прогресс, 1977. – 488 с.

456. Фуко М. Археология знания / М. Фуко.- Киев: Ника-Центр, 1996.- 207 с.

457. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: последствия биотехнологической революции / Ф. Фукуяма.- М.: АСТ, 2004. - 349 с.

458. Фукуяма Ф. Великий разрыв / Ф. Фукуяма [Пер. с англ. под общ. ред. А. В. Александровой]. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 474 с.

459. Фукуяма Френсіс. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. Переклад з англійської Віктора Дмитрука / Ф. Фукуяма. – Львів: Кальварія, 2005. – 380 с.

460. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. – СПб.: Наука, 2000. – 384 с.

461. Хабермас Ю. Философский дискурс о модерне / Ю. Хабермас. - М.: Весь мир, 2003. - 414 с.

462. Хайдеггер М. Письмо о гуманизме / М.Хайдеггер // Время и бытие. – М.: Республика, 1993. – С. 192–220.

463. Хакен Г. Информация и самоорганизация: Макроскопический поход к сложным системам: пер. с англ. / Г. Хакен; предисл. Ю. Л. Климонтовича. – Изд. 2 - е, доп. – М.: Комкнига, 2005. – 248 с.

464. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон; [Пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова] – М.: АСТ, 2003. – 603 с.

465. Хейзинга Й. Homo ludens. В тени завтрашнего дня / Й. Хейзинга. – М.: Прогресс: Академия, 1992.- 458 с.

466. Хоружий С. Проблема постчеловека, или трансформативная антропология глазами синергической антропологии / С. Хоружий // Философские науки. - 2008. - № 2. - С.109-131.

Метод доступа: http://synergia-isa.ru/?page_id=4301#H

467. Человек и общество: ноосферное развитие: [Монография] / О. С. Анисимов, Г. В. Атаманчук, В. К. Батурин и др.; под ред. В. Н. Василенко и др.

– Москва; Белгород: Белгор. обл. типогр., 2011. – 485 с.

468. Человек в информационно-коммуникационных сетях: (материалы круглого стола) // Человек. - 2012. - № 5. - С.76 - 91.

469. Чернавский Д. С. Синергетика и информация (динамическая теория информации) / Д. С. Чернавский. – М.: Эдиториал УРСС, 2004. – С.100 - 188.

470. Чернов А. А. Становление глобального информационного общества: проблемы и перспективы / А. А. Чернов. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2003. – 232 с.

471. Шавкун І. Г. Організаційна культура як проблема кроскультурного менеджменту / І. Г. Шавкун, Я. С. Дибчинська // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб.наук.пр. – Запоріжжя: Вид - во ЗДІА, 2014. - № 58. - С. 53 - 63.

472. Шадрин А. Е. Сетевая модель организации / Е. А. Шадрин // Информационное общество. - 2000. - № 2. – С. 86 - 88.

473. Швецов А. Н. Информационное общество: теория и практика становления в мире и России / А. Н. Швецов.- М.: URSS: КРАСАНД, 2012. - 277 с.

474. Шелистов Ю. И. Проблемы человека и становление глобальной информационной среды / Ю. И. Шелистов // Вестн. Моск. ун - та. Сер.12. Полит. науки. - 2001. - № 6. - С.55 - 76.

475. Шершнев Е. С. Информатизация общества и экономики США / Е. С. Шершнев // США в Канада: экономика, политика, культура. - 2002. - № 1. - С.18 - 33.

476. Шеннон К. Э. Современные достижения теории связи / К. Э. Шеннон // Информационное общество. – М.: АСТ, 2004. – С.41 - 42.

477. Шилина Н. Е. Проблема целостности личности в современном развивающемся пространстве / Н. Е. Шилина // Економіка та управління в умовах побудови інформаційного суспільства: Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 квітня 2015 р. – Одеса, ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2015. – 92 с.

478. Шишков Ю. В. Глобализация экономики – продукт индустриализации и информатизации социума / Ю. В. Шишков // Обществ. науки и современность.- 2002.- № 2. - С.146 - 160.

479. Шлезингер А. Циклы американской истории / А. Шлезингер.- М.: Прогресс: Прогресс - Академия, 1992. - 688 с.

480. Шпенглер О. Закат Европы / О. Шпенглер. – Новосибирск: Наука, 1993. - Т.1. - 592 с.

481. Шрадер Х. Глобализация, (де)цивилизация и мораль // Журнал социологии и социальной антропологии. Том II. N 2. СПб., 1998. То же [on-line]. Метод доступа:

<http://www.soc.pu.ru:8101/publications/jssa/1998/2/6schrاد.html>

482. Шрейдер Ю. А. О феномене информационного продукта / Ю. А. Шрейдер // Науч.-техн. информация. Сер. 1. - 1989. - №11. - С.21 - 24.

483. Шпекторенко И. В. К проблеме компетентностной сущности

профессионального опыта кадров / И. В. Шпекторенко // Государственное и муниципальное управление: Ученые записки СКАГС: [научно-теоретический журнал]: Российская Академия народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации Южно-Российский институт-филиал. – Ростов – на – Дону, 2012. - №3. - С.31 - 38.

484. Штихве Р. К генезису мирового общества. Инновации и механизмы // Журнал социологии и социальной антропологии. Том III. N 3. СПб., 1999. То же [on-line]. Метод доступа:

<http://www.soc.ru:8101/publications/jssa/1999/3/5stichw.html>

485. Ягодзінський С. М. Глобальні інформаційні мережі у соціокультурній перспективі: монографія / С. М. Ягодзінський. - К.: Аграр Медіа Груп, 2015. - 276 с.

486. Яковец Ю. В., Колин К. К. Стратегия научно-технологического прорыва России / Ю. В. Яковец, К. К. Колин // Аналитические материалы. Вып. 7. – М.: Изд-во «Стратегические приоритеты», 2015. – 40 с.

487. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: Монографія. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004, - 156 с.

488. Ярошовець В. І. Гуманістичний зміст методології пізнання: дис... д-ра філос. наук: 09.00.01 / Ярошовець Володимир Іванович ; Київський ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1996. – 365 с.

489. Ясперс К. Смысл и назначение истории / Карл Ясперс ; [пер. с нем. М. И Левина; вступ. ст. П. П. Гайденко]. – М.: Политиздат, 1991. – 527 с. – (Мыслители XX ст.).

490. Adorno T. Television and the Patterns of Mass Culture / T. Adorno // Mass Culture: The Popular Arts in America. – Glencoe: The Free Press, 1956. - P. 474-488.

491. Bell D. The coming of the postindustrial society: A venture in social forecasting.- N.Y.: Basic books, 1973. – P.65.

492. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society: a venture in social forecasting / D. Bell. – New York: Basic Books, 1976. – 507 p.

493. Best S. The Postmodern Adventure: Science, Technology, and Cultural Studies at the Third Milenium / S. Best, D. Kellner. – L./N.Y.: The Guilford Publication, 2001. – 313 p.

494. Best S. Postmodern Theory: Critikal Interogations / S. Best, D. Kellner. – N.Y.: The Guilford Press, 1991. – 324 p.

495. Bittlingmeyer U.H. Wissensgesellschaft als Wille uynd Vorsttellig.- Konstanz: UVK, 2005. - S.57.

496. Castells M. The Information Age: Economy, Society and Culture. Vol. I. The Rise of the Network Society. Blackwell Publishers. Maiden, Oxford, 1996. - P. 34.

497. Castells M. The Rise of the Network Society. London, Blakwell Publishers, 1996. – P.87.

498. Cassirer E. On Basic Phenomena // Cassirer E. The Philosophy of Symbolic Foms. – Vol. 4. – New Haven and London, 1996. – P. 115-193.

-
- 499. Clive Beck.** Postmodernism, Pedagogy and Philosophy of Education / http://www.ed.uiuc.edu/EPS/PES_Yearbook
- 500. Collins R.** The credential society.- N.Y. Academic press, 1979. – P.65.
- 501. Daum J.H.** Intangible Assets. - Bonn Galileo Press GmbH, 2002. - S.152-154.
- 502. Degele N.** Informiertes Wissen: Eine Wissenssoziologie der computerisierten Gesellschaft.- Frankfurt a. M; N.Y. Campus 2000. - P.34.
- 503. Deleuze G., Guattari F. A.** Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia / G. Deleuze, F. Guattari. – Minneapolis: University of Minnesota Press, 1987. – 632 p.
- 504. Dummett M.** Can analytical philosophy be systematic and ought it to be? / M. Dummett // Truth and Other Enigmas. – Cambridge: Harvard University Press, 1978. – P. 437-458.
- 505. Dummett M.** Origins of Analytical Philosophy / M. Dummett. – London: Duckworth, 1993. – 199 p.
- 506. Drucker P. F.** Post-Capitalist Society / P.F. Drucker – N. Y.: Harper-Collins Publishers, 1995.
- 507. Drucker P. F.** The Age of Social Transformation / P.F. Drucker // The Atlantic Monthly; November 1994. – Volume 274, № 5. – P. 53-80.
- 508. Habermas J.** Justification and Application: Remarks on Discourse Ethics / J. Habermas. – Cambridge, Massachusetts: The MIT Press, 1993. – 197 p.
- 509. Featherstone M., Venn C.** Problematizing global Knowledge: Critical commentaries: Introduction // Theory, culture & society. - L., 2007.-Vol.24 , N 7-8. - P. 261-263.
- 510. Featherstone M.** Consumer culture and postmodernism.- L. 2007. – P.56.
- 511. Frank D., Meyer J.** University expansion and the knowledge society // Theory & society.- Dordrecht 2007.- Vol. 36, N4.- P.287-311. P.289-290.
- 512. Gerybadze A., Reger G.** Globalization of R&D: recent changes in the management of innovation in transnational corporations // Research policy. - Amsterdam, 1999. - Vol. 28, № 2 - 3. - P.251 -274.
- 513. Guilford J. P.** Three faces of intellect / J.P.Guilford. The American Psychologist, 1959, 14, № 8.
- 514. Inkster I.** Mental capital: Transfers of knowledge and technique in 18 century Europe // J.of European economic history.- Rome, Vol 19, N4
- 515. Kumar K.** Global civil society / K. Kumar // European Journal of Sociology. – 2007. – Vol. 48. – № 3. –P. 413-434.
- 516. Knorr-Cetina K.** Wissenskulturen Ein Vergleich naturwissenschaftlicher Wissensformen Frankfurt a. M.: Suhrkamp 2002. – P. 87.
- 517. Kofranek M.** Knowledge Engineering – Wissensarbeit an der Schnittstelle Business- IT // KM-Journal.-Wien 2007.- N 1. – P.8-9.
- 518. Krings B.** The sociological perspective on the knowledge-based society: Assumptions, facts and vision // Enterprise & work innovation studies. - Monte de Caparica, 2006. - N 2. - P. 9 - 20.
- 519. Lash S., Lury C.** Global culture industrie: The mediation of things. -

Cambridge Polity. - 2005. – P.23.

520. Lasswell H. The Structure and Function of Communication in Society / H. Lasswell // Lasswell H. The Process and Effects of Mass Communication. Ed / Wilbur Schramm and Donald F. Roberts Rev. ed. Urbana: University – of Illinois Press, 1971. – P. 84-99.

521. Luhmann N. Die Wissenschaft der Gesellschaft. - Frankfurt a. M.: Suhrkamp, 1990. - N.Y. 1966. - Vol. 31. - N5. - P. 650.

522. Lyotard J. - F. The Postmodern Condition: A Report on Knowledge / J.-F. Lyotard. [Электронный ресурс]. – Manchester: Univers. Press, 1984. – Режим доступа: <http://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/lyotard.htm>

523. Maclup F. The Production and Distribution of Knowledge in the United States / F. Maclup. - Princeton, 1962. - 436 p.

524. Masuda, Yoneji. The Information Society as Post-Industrial Society / Y. Masuda. – Wash.: The World Future Society, 1981. – 325 p.

525. Masuda Y. Managing in the Information Society: Releasing Synergy Japanese Style. Oxford. 1990. – P. 90.

526. Mcquail D. Communication // D. Mcquail. – London & New York; Longman, 1984. – 98 p.

527. Moore M. Toward a Theory of Independent Learning and Teaching / Michael G. Moore // Journal of Higher Education. – 1973. – XLIV (12). – P.661-679.

528. Moore M.G. Cognitive Style and Telemathic (Distance) Teaching / Michael G. Moore // ICCE Newsletter, 1975. – 5 (4), – P. 3-10.

529. Polanyi M. Personal knowledge: Towards a post-critical philosophy.- Chicago: Univ. of Chicao press, 1958. – P.54.

530. Porat V. The information economy: Definition and measurement / US dept. of commerce. - Wash.: US GPO, 1977. – P. 98.

531. Poster M. The Mode of Information: Poststructuralism and Social ontext. Cambridge: Polity Press, 1990. - P.87.

532. Reich R. B. The work of nations: Preparing ourselves for 21 century capitalism. - N.Y.: Simon & Schuster, 1991. - P.178.

533. Reich R. B. The work of nation: Preparing ourselves for 21 st century capitalism.- N.Y.: Borzoi books, 1991.- P. 67.

534. Rule J. B., Besen Y. Tne once and future information society. – Theory & society. – Dordrecht, 2008. – Vol. 37, N 4. – P. 317 - 342.

535. Rheingold H. The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier. Reading, MA: AddisonWesley, 1993.

Rorty R. Philosophy and the Mirror of Nature. Princeton, 1979. – 300 p.).

536. Schelling F. W. J. Philosophische Untersuchungen uber das Wesen der menschlichen Freiheit // Schelling F. W. J. Samtliche Werke. Stuttgart, 1856–1861. S. 7.

537. Stehr N. Arbeit, Eigentum und Wissen: Zur Theorie von Wissensgesellschaften.- Frankfurt a. M.: Suhrkamp, 1994. – P. 17.

538. Thiel F. Stichwort: Umgang mit Wissen // Ztschr. für Erziehungswissenschaft. – Wiesbaden, 2007.-Jg.10, H 2.- S.153-169.

-
- 539. Toffler A.** Future Shock. Bantam Books, 1991. – P. 98.
- 540. Toffler A.** Powershift. Bantam Books, 1991. – P. 56.
- 541. Toffler A.** The Third Wave. L., 1981. – P.76.
- 542. Toffler A.** The Adaptive Corporation / A. Toffler. – Aldershot, Brookfield (Vt.): Gower, 1985. – 217 p.
- 543. Wilke H.** Systemisches Wissensmanagement. – Stuttgart: UTB, 2001. – S.16.

Керівники міжнародного проекту

Чернов Сергій

– доктор технічних наук, професор, заслужений працівник промисловості України, завідувач кафедри управління проектами Національного університету кораблебудування, директор з персоналу НВКГ "Зоря-Машпроект" (Миколаїв, Україна)

Воронкова Валентина

– доктор філософських наук, професор, академік Української академії політичних наук, завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Банах Віктор

– доктор технічних наук, професор, професор кафедри міського будівництва і господарства ЗДІА, почесний професор ЗДІА, дійсний член Академії будівництва України, ректор Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Соснін Олександр

– доктор політичних наук, професор ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, Заслужений діяч науки і техніки України (Київ, Україна)

Žukauskas Pranas

– professor, habilitated doctor of social sciences. Since 2002 he has been the Dean of the faculty of Economics and Management of Vytautas Magnus University, the Professor at the Department of Management, the member of the VMU Council and Senate (Kaunas, Lithuania)

Vveinhardt Jolita

– PhD of Social Sciences, Professor at the Sport Management, Economics and Sociology Department of the Faculty of Sports Education at the Lithuanian Sports University (Kaunas, Lithuania)

Andriukaitienė Regina

– PhD of Social Sciences, Assoc. Prof. at the Business and Economy Department of the Faculty of Business and Technology at the Marijampole College (Marijampole, Lithuania); Lecturer PhD at the Sport Management, Economics and Sociology Department of the Faculty of Sports Education at the Lithuanian Sports University (Kaunas, Lithuania)

Автори міжнародного проекту

Ажажа Марина

– кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Алейнікова Олена

– доктор наук з державного управління, професор кафедри управління проектами та загальнофахових дисциплін, Директор навчально-наукового інституту менеджменту та психології Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)

Бут Володимир

– старший викладач кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Венгер Ольга

– кандидат політичних наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Діденко Ніна

– доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державної служби та менеджменту освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)

Дибчинська Яна

– кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри ділової комунікації Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Капітаненко Наталія

– кандидат юридичних наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Крайнік Олена

– кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами, замісник декана факультету економіки та управління Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Максименюк Марина

– кандидат філософських наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Мельник Вікторія

– кандидат філософських наук, доцент кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)

Мороз Олег

– кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Нікітенко Віталіна

– кандидат філософських наук, доцент кафедри іноземних мов Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Онищенко Оксана

– кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту організацій та логістики Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Постол Олена

– доктор політичних наук, професор кафедри політології Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

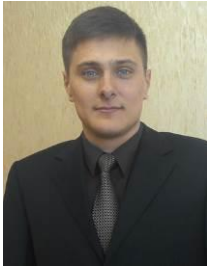
Романенко Тетяна

– доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Сергієнко Тетяна

– кандидат політичних наук, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Фурсін Олександр

– кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Муц Луай Файсал

– кандидат соціологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та лінгвістичної комунікації Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

Чернова Людмила

– кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних та управляючих систем та технологій Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)

Чернова Любава

– викладач кафедри управління проектами Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)

Шавкун Ірина

– доктор філософських наук, професор, декан факультету управління Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Автори міжнародного проекту

Vienažindienė Milta

– Assoc. Prof. PhD of social sciences Department of Management School of Economics and Business Kaunas University of Technology (Kaunas, Lithuania), Assoc. Prof. PhD of social sciences Department of business and economy Business and Technology Faculty Marijampole College (Marijampole, Lithuania)

Greblikaitė Jolita

– Assoc prof. PhD in Social Sciences, Management and Administration, Institute of Business and Rural Development Management Aleksandras Stulginskis University (Kaunas, Lithuania)

Tamulienė Vilma

– Assoc prof. PhD in Social Sciences, Management and Administration, Institute of Business and Rural Development Management, Aleksandras Stulginskis University (Kaunas, Lithuania)

**За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової,
Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса,
Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене**

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА:
ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

МОНОГРАФІЯ

The monograph presents a conceptual analysis of public management and governance, the subject of which is the economic, social and political processes taking place in the public sphere, and the object of theoretical-methodological and methodical bases of administration in the public sphere. In the monograph presented by domestic and foreign experience in public administration, in particular the experience of Europeanization of public administration of the post-Communist countries of Central and Eastern Europe, as well as the impact of this process on public administration in Ukraine. In the monograph shows the experience of Lithuania, which demonstrates the European level public administration on the basis of the implementation in practice of the principles of "Good Governance" is good "proper" governance. Designed for professionals, employees of State and local governments, scholars, teachers, students, and graduates, all those who are interested in the outlined circle of problems.

Підписано до друку 25.11.2016р. Формат 60x84 1/32. Папір офсетний.

Умовн. друк. арк. 33,7 Наклад 300 прим.

Видавничий договір № 13м/16

Запорізька державна інженерна академія
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 2958 від 03.09.2007 р.

Віддруковано друкарнею
Запорізької державної інженерної академії
з комп'ютерного оригінал-макету
69006, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 226,
ЗДІА
тел. (061) 227-12-29